

**ZAKON
O ORGANSKOJ PROIZVODNJI**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za organsku proizvodnju, označavanje i reklamiranje, stavljanje u promet, uvoz i izvoz, stručna kontrola i sertifikacija u organskoj proizvodnji, službene kontrole, kao i druga pitanja od značaja za organsku proizvodnju.

Primjena zakona

Član 2

- (1) Ovaj zakon primjenjuje se na poljoprivredne proizvode, uključujući proizvode akvakulture i proizvode pčelarstva, kao i proizvode koji su dobijeni od tih proizvoda, ako se proizvode, pripremaju, označavaju, distribuiraju, stavljaju u promet, uvoze u Crnu Goru ili izvoze iz Crne Gore, kao i na proizvode usko povezane sa poljoprivredom, a koji obuhvataju:
 - 1) žive ili neprerađene poljoprivredne proizvode, uključujući sjeme i ostali biljni reproduktivni materijal;
 - 2) prerađene proizvode koji se koriste kao hrana; i
 - 3) hranu za životinje.
- (2) Ovaj zakon primjenjuje se na privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnika i fizičko lice koji su uključeni u bilo koju fazu proizvodnje, prerade, odnosno distribucije proizvoda iz stava 1 ovog člana (u daljem tekstu: subjekti).
- (3) Ovaj zakon ne primjenjuje se na hranu koja se priprema krajnjem potrošaču za direktnu konzumaciju u objektima javne ishrane kao što su restorani, kantine, škole, bolnice, kao i vozilima ili stalnim ili pokretnim štandovima.

Definicija organske proizvodnje

Član 3

Organska proizvodnja je proizvodnja proizvoda iz člana 2 stav 1 ovog zakona zasnovana na primjeni metoda organske proizvodnje u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije, kao i proizvodnja proizvoda u prelaznom periodu, u skladu sa ovim zakonom.

Ciljevi organske proizvodnje

Član 4

Ciljevi organske proizvodnje su:

- 1) doprinos zaštiti životne sredine i klime;
- 2) održavanje dugoročne plodnosti zemljišta;
- 3) doprinos smanjenju zagađenja životne sredine;
- 4) doprinos ispunjavanju visokih standarda dobrobiti životinja, a naročito specifičnih potreba životinja u zavisnosti od vrste kojoj pripadaju;
- 5) podsticanje kratkih lanaca distribucije i lokalne proizvodnje;
- 6) podsticanje očuvanja rijetkih i autohtonih rasa kojima prijeti izumiranje;

- 7) doprinos širenju ponude biljnog genetičkog materijala prilagođenog posebnim potrebama i ciljevima organske proizvodnje;
- 8) doprinos očuvanju visokog nivoa biodiverziteta, naročito korišćenjem raznovrsnog biljnog genetičkog materijala kao što je organski heterogeni materijal i sorte pogodne za organsku proizvodnju; i
- 9) podsticanje razvoja aktivnosti organske selekcije i oplemenjivanja radi jačanja ekonomske perspektive organskog sektora.

Opšta načela

Član 5

Organska proizvodnja je održiv sistem upravljanja zasnovan na sljedećim opštim načelima:

- 1) poštovanju prirodnih sistema i ciklusa i održavanju i poboljšanju stanja zemljišta, vode i vazduha, zdravlja bilja i životinja i njihove međusobne ravnoteže;
- 2) očuvanju elemenata prirodnog pejzaža kao što su lokaliteti prirodne baštine;
- 3) odgovornom korišćenju energije i prirodnih resursa, kao što su voda, zemljište, organske materije i vazduh;
- 4) proizvodnji visokokvalitetne hrane, proizvoda akvakulture i drugih poljoprivrednih proizvoda u skladu sa zahtjevima potrošača za proizvodima proizvedenim postupcima koji ne štete životnoj sredini, zdravlju ljudi, zdravlju bilja ili zdravlju i dobrobiti životinja;
- 5) obezbjeđivanju integriteta organske proizvodnje u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane i hrane za životinje;
- 6) uspostavljanju odgovarajućih metoda upravljanja biološkim procesima zasnovanih na organskim sistemima i korišćenju prirodnih resursa koji:
 - obuhvataju upotrebu živih organizama i drugih metoda proizvodnje (mehaničkih i sličnih);
 - se zasnivaju na biljnoj i stočarskoj proizvodnji na zemljištu ili uzgoju u akvakulturi u skladu sa principima održive eksploatacije vodnih resursa;
 - isključuju upotrebu genetički modifikovanih organizama (GMO), proizvoda proizvedenih od GMO ili proizvoda proizvedenih pomoću GMO, osim veterinarsko-medicinskih proizvoda; i
 - se zasnivaju na procjeni rizika, a po potrebi i primjeni mjera predostrožnosti i preventivnih mjera;
- 7) ograničenju upotrebe eksternih inputa, osim kada su potrebni ili ne postoje odgovarajuće prakse i metode upravljanja iz tačke 6 ovog člana, a odnose se na:
 - inpute iz organske proizvodnje, a u slučaju biljnog reproduktivnog materijala prioritet se daje sortama pogodnim za organsku proizvodnju;
 - prirodne supstance ili supstance dobijene prirodnim putem; i
 - spororastvorljiva mineralna đubriva;
- 8) prilagođavanju proizvodnog procesa uzimajući u obzir sanitarni status, regionalne razlike u ekološkoj ravnoteži, klimatske i lokalne uslove, faze razvoja i specifične proizvođačke prakse;
- 9) isključivanju iz cijelog lanca organske ishrane kloniranja životinja, gajenja životinja kod kojih je vještački izazvana poliploidija, kao i jonizujućeg zračenja; i
- 10) održavanju visokog nivoa dobrobiti životinja uz poštovanje specifičnih potreba vrsta.

Posebna načela koja se primjenjuju na poljoprivredne aktivnosti i akvakulturu

Član 6

Pored opštih načela iz člana 5 ovog zakona, organska proizvodnja u poljoprivrednim aktivnostima i akvakulturi zasniva se i na sljedećim posebnim načelima:

- 1) održavanju i unapređenju prirodne plodnosti zemljišta, stabilnosti zemljišta, zadržavanju vode u zemljištu i očuvanju biodiverziteta zemljišta, sprečavanju i suzbijanju gubitka organske materije zemljišta, sprečavanje sabijanja i erozije zemljišta, kao i ishrane bilja prvenstveno kroz zemljišni ekosistem;
- 2) ograničenju upotrebe neobnovljivih resursa i eksternih inputa na najmanju moguću mjeru;
- 3) reciklaži otpada i nusproizvoda biljnog i životinjskog porijekla kao inputa u biljnoj i stočarskoj proizvodnji;
- 4) održavanju zdravlja bilja preventivnim mjerama, naročito izborom odgovarajućih vrsta, sorti ili heterogenog materijala otpornog na štetne organizme, odgovarajućim plodoredom, mehaničkim i fizičkim metodama i zaštitom prirodnih neprijatelja i njihovim korišćenjem u suzbijanju štetnih organizama;
- 5) korišćenju sjemena i životinja sa visokim stepenom genetske raznovrsnosti, otpornosti na bolesti i visoke dugovječnosti;
- 6) prilikom odabira biljnih sorti uzimaju se u obzir specifičnosti određenih sistema organske proizvodnje, agronomske osobine, otpornost na štetne organizme, prilagođavanje različitim lokalnim klimatskim i zemljišnim uslovima, kao i poštovanje prirodnih barijera;
- 7) upotrebi organskog biljnog reproduktivnog materijala, kao što je biljni reproduktivni materijal porijeklom iz organskog heterogenog materijala i sorti pogodnih za organsku proizvodnju;
- 8) proizvodnji organskih sorti zasnovanoj na prirodnoj reproduktivnoj sposobnosti i u okvirima prirodnih barijera ukrštanja;
- 9) podsticanju poljoprivrednika da koriste biljni reproduktivni materijal dobijen sa sopstvenog poljoprivrednog gazdinstva, radi veće upotrebe genetičkih resursa prilagođenih na posebne uslove organske proizvodnje, ne dovodeći u pitanje primjenu posebnih propisa koji uređuju zaštitu biljnih sorti i listu poljoprivrednih usjeva na koju se odnosi ograničenje oplemenjivačkog prava;
- 10) prilikom odabira rasa životinja uzima se u obzir visok stepen genetičke raznovrsnosti, sposobnost životinja da se prilagode lokalnim uslovima, priplodnoj vrijednosti, dugovječnosti, vitalnosti i otpornosti na bolesti i druge zdravstvene probleme;
- 11) upotrebi praksi stočarske proizvodnje prilagođene lokaciji i zemljištu;
- 12) primjeni uzgojnih praksi koje jačaju imuni sistem i prirodnu odbranu od bolesti, uključujući redovno kretanje i pristup otvorenim površinama i pašnjacima;
- 13) ishrani životinja organskom hranom koja se sastoji od poljoprivrednih sastojaka dobijenih organskom proizvodnjom i od prirodnih materija koje nijesu poljoprivrednog porijekla;
- 14) proizvodnji proizvoda iz organske stočarske proizvodnje, odnosno životinja koje su tokom cijelog života od rođenja ili izlijeganja uzgajani na organskim poljoprivrednim gazdinstvima;
- 15) kontinuiranom održavanju zdravog vodnog okruženja i kvaliteta okolnih vodnih i kopnenih ekosistema;
- 16) ishrani vodenih organizama hranom za životinje dobijenom održivom eksploatacijom ribolovnih resursa u skadu sa propisom kojim se uređuje ribarstvo ili organskom hranom

- za životinje sastavljenom od poljoprivrednih sastojaka iz organske proizvodnje, uključujući organsku akvakulturu i prirodne supstance koje nijesu poljoprivrednog porijekla;
- 17) izbjegavanju bilo kakvog ugrožavanja zaštićenih, ugroženih i rijetkih vrsta, a koje može uzrokovati organska proizvodnja.

Posebna načela koja se primjenjuju na preradu organske hrane

Član 7

Pored opštih načela iz člana 5 ovog zakona, prerada organske hrane zasniva se i na sljedećim posebnim načelima:

- 1) proizvodnji organske hrane od organskih poljoprivrednih sastojaka;
- 2) ograničenju upotrebe aditiva u hrani, sastojaka koji ne potiču iz organske proizvodnje sa pretežno tehnološkim i senzornim funkcijama, kao i mikronutrijenata i pomoćnih sredstava za preradu, na način da se koriste u najmanjoj mogućoj mjeri i samo ako postoji suštinska tehnološka potreba ili za određene prehrambene svrhe;
- 3) isključivanju supstanci i metoda prerade koje mogu da dovedu u zabludu u pogledu prave prirode proizvoda;
- 4) preradi organske hrane, po mogućnosti korišćenjem bioloških, mehaničkih i fizičkih metoda; i
- 5) isključivanju hrane koja sadrži ili se sastoji od sintetizovanih nanomaterijala.

Posebna načela koja se primjenjuju na preradu organske hrane za životinje

Član 8

Pored opštih načela iz člana 5 ovog zakona, prerada organske hrane za životinje zasniva se i na sljedećim posebnim načelima:

- 1) proizvodnji organske hrane za životinje od organskih hraniva;
- 2) ograničenju upotrebe aditiva u hrani za životinje za stočnu hranu i pomoćnih sredstava u preradi, na način da se koriste u najmanjoj mogućoj mjeri i ako postoji suštinska tehnološka ili zootehnička potreba ili za određene prehrambene svrhe;
- 3) isključivanju supstanci i metoda prerade koje mogu da dovedu u zabludu u pogledu prave prirode proizvoda; i
- 4) preradi organske hrane za životinje korišćenjem bioloških, mehaničkih i fizičkih metoda.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 9

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 10

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **organski proizvod** je proizvod koji potiče iz organske proizvodnje i ne odnosi se na proizvod proizveden tokom prelaznog perioda, osim proizvoda lova divljih životinja ili ribolova;
- 2) **poljoprivredna sirovina** je poljoprivredni proizvod koji nije bio podvrgnut nijednom postupku konzerviranja ili prerade;

- 3) **preventivne mjere** su mjere koje subjekti preduzimaju u svakoj fazi proizvodnje, prerade i distribucije radi očuvanja biodiverziteta i kvaliteta zemljišta, sprečavanja i suzbijanja štetnih organizama, kao i mjere koje se preduzimaju radi izbjegavanja negativnih uticaja na životnu sredinu, zdravlje životinja i zdravlje bilja;
- 4) **mjere predostrožnosti** su mjere koje subjekti preduzimaju u svakoj fazi proizvodnje, prerade i distribucije radi sprečavanja kontaminacije proizvodima ili supstancama koje nijesu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji kako bi se izbjeglo miješanje organskih proizvoda sa proizvodima koji nijesu iz organske proizvodnje u skladu sa ovim zakonom;
- 5) **prelazni period** je određeni vremenski period potreban za prelazak iz proizvodnje koja nije organska u organsku proizvodnju i u kojem se primjenjuju metode organske proizvodnje u skladu sa ovim zakonom;
- 6) **proizvod iz prelaznog perioda** je proizvod proizveden tokom prelaznog perioda;
- 7) **poljoprivredno gazdinstvo (*holding*)** su sve proizvodne jedinice pod jedinstvenim sistemom upravljanja za potrebe proizvodnje živih ili neprerađenih poljoprivrednih proizvoda, uključujući proizvode akvakulture i pčelarstva, proizvode iz člana 2 stav 1 ovog zakona, osim eteričnih ulja i kvasaca;
- 8) **proizvodna jedinica** je poljoprivredno gazdinstvo, uključujući prostore za primarnu proizvodnju, zemljišne parcele, pašnjake, površine na otvorenom, objekte i njihove djelove za smještaj životinja, košnice, ribnjake, sisteme za održavanje i mjesta za uzgoj algi ili životinja akvakulture, uzgojne jedinice, koncesiona područja priobalja ili morskog dna, kao i prostore za skladištenje usjeva, proizvode od tih usjeva, proizvode od algi, proizvode životinjskog porijekla, sirovine i druge djelove gazdinstva;
- 9) **organska proizvodna jedinica** je proizvodna jedinica kojom se upravlja u skladu sa zahtjevima u organskoj proizvodnji, osim one u prelaznom periodu;
- 10) **proizvodna jedinica u prelaznom periodu** je proizvodna jedinica u prelaznom periodu kojom se upravlja u skladu sa zahtjevima u organskoj proizvodnji i koja može uključivati zemljišne parcele ili drugu imovinu za koje prelazni period počinje u različitom vremenskom periodu;
- 11) **bilje** je živo bilje i biljni djelovi, uključujući svježe voće i povrće, kao i sjeme u skladu sa propisom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja;
- 12) **biljni reproduktivni materijal** je bilje i svi djelovi bilja u bilo kojoj fazi rasta, uključujući sjeme, namijenjeni za proizvodnju poljoprivrednog bilja;
- 13) **organski heterogeni materijal** je grupa bilja u okviru jedne najniže poznate botaničke taksonomske jedinice koja:
 - pokazuje zajedničke fenotipske karakteristike;
 - se odlikuje visokim nivom genetske i fenotipske raznolikosti između pojedinih reproduktivnih jedinica, pri čemu je biljna grupa predstavljena materijalom u cjelini, a ne malim brojem jedinica;
 - nije sorta u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita biljnih sorti;
 - nije mješavina sorti; i
 - je proizvedena u skladu sa ovim zakonom;
- 14) **organska sorta pogodna za organsku proizvodnju** je skup bilja u okviru jedinstvene botaničke klasifikacije najniže poznate kategorije, koja, bez obzira da li su ispunjeni svi uslovi za priznavanje oplemenjivačkog prava u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita biljnih sorti treba da:
 - posjeduje osobine karakteristične za određeni genotip ili kombinaciju genotipova;

- je različita od drugog skupa bilja najmanje po jednoj od karakterističnih osobina;
 - se smatra jedinicom u pogledu sposobnosti za razmnožavanje u nepromijenjenom obliku i koja predstavlja jedinicu u odnosu na mogućnost sorte za razmnožavanje bez promjena;
 - se odlikuje visokim nivom genetske i fenotipske raznolikosti između pojedinih reproduktivnih jedinica; i
 - je rezultat aktivnosti organskog oplemenjivanja (*organic breeding activities*), odnosno aktivnosti za proizvodnju organskih sorti pogodnih za organsku proizvodnju, pri čemu se aktivnosti organskog oplemenjivanja odvijaju u organskim uslovima i usmjerene su na povećanje genetičke raznolikosti, prirodnu reproduktivnu sposobnost, agronomske osobine, otpornost na štetne organizme i prilagođavanje na različite lokalne zemljišne i klimatske uslove;
- 15) **generacija** je grupa biljaka koje čine jedan stepen u liniji porijekla biljaka;
- 16) **biljna proizvodnja** je proizvodnja poljoprivrednih kultura, uključujući sakupljanje divljih biljnih proizvoda u komercijalne svrhe;
- 17) **biljni proizvodi** su proizvodi biljnog porijekla, neprerađeni ili jednostavno prerađeni (mljevenjem, sušenjem ili presovanjem), osim živog bilja i biljnih dijelova, uključujući svježe voće i povrće, kao i sjeme u skladu sa propisom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja;
- 18) **štetni organizam** (*pest*) je vrsta, soj ili biotip bilja, životinja i drugih patogenih organizama štetnih za bilje i biljne proizvode u skladu sa propisom kojim se uređuje zdravstvena zaštita bilja;
- 19) **sredstvo za zaštitu bilja** su aktivne supstance i preparati koji sadrže jednu ili više aktivnih supstanci u obliku u kojem se isporučuju krajnjem korisniku, u skladu sa propisom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja, a koje:
- su namijenjene za zaštitu bilja ili biljnih proizvoda od štetnih organizama ili za sprečavanje njihovog djelovanja, osim ako se ovi proizvodi koriste u higijenske svrhe;
 - utiču na životne procese bilja, kao što su supstance koje djeluju na rast, osim sredstava za ishranu bilja i biostimulatora;
 - utiču na očuvanje biljnih proizvoda, kada su u pitanju supstance ili proizvodi koji nijesu regulisani propisima kojima se uređuju konzervansi; i
 - su namijenjene za uništavanje neželjenog bilja ili dijelova bilja, osim algi i osim ako se ti proizvodi ne primjenjuju na zemljištu ili vodi radi zaštite bilja;
- 20) **stočarska proizvodnja** (*livestock production*) je uzgoj domaćih ili pripitomljenih kopnenih životinja, uključujući i insekte;
- 21) **akvakultura** je uzgoj ili oplemenjivanje riba i drugih vodenih organizama korišćenjem tehnika za povećanje proizvodnje van prirodnih kapaciteta životne sredine, pri čemu su vodeni organizmi u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica tokom svih faza uzgoja i izlova;
- 22) **proizvodi akvakulture** su vodeni organizmi u bilo kojoj fazi životnog ciklusa, a koji su rezultat bilo koje aktivnosti akvakulture ili proizvodi dobijeni od njih;
- 23) **priprema** je postupak konzerviranja ili prerade organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda, ili bilo koji drugi postupak na neprerađenom proizvodu bez promjene početnog proizvoda, kao što su klanje, rezanje, čišćenje ili mljevenje, kao i pakovanje, označavanje ili promjene na oznakama koje se odnose na organsku proizvodnju;
- 24) **hrana** je svaka supstanca ili proizvod, prerađen, djelimično prerađen ili neprerađen koji je namijenjen za ishranu ljudi ili se očekuje da će se koristiti za ishranu ljudi, u skladu sa propisom kojim se uređuje bezbjednost hrane;

- 25) **hrana za životinje** (*feed or feedingstuff*) je svaka supstanca ili proizvod, uključujući i dodatke hrani za životinje, aditive u hrani za životinje, bilo da je prerađena, djelimično prerađena ili neprerađena, a namijenjena je za peroralnu ishranu životinja, u skladu sa propisom kojim se uređuje bezbjednost hrane;
- 26) **hraniva** (*feed materials*) su proizvodi biljnog ili životinjskog porijekla koji služe za zadovoljenje hranidbenih potreba životinja u izvornom obliku, svježi, konzervirani ili dobijeni industrijskom preradom, organske ili neorganske supstance koje sadrže ili ne sadrže dodatke hrani za životinje, a namijenjene su za peroralnu ishranu životinja direktno ili nakon prerade za pripremu krmnih smješa ili kao nosači premiksa u skladu sa propisom kojim se uređuju bliži zahtjevi za stavljanje na tržište hrane za životinje;
- 27) **stavljanje u promet** (*placing on the market*) je posjedovanje organske hrane ili organske hrane za životinje u svrhu prodaje, uključujući i ponudu za prodaju ili drugi oblik prenosa sa ili bez naknade, kao i samu prodaju, distribuciju i druge oblike prenosa u skladu sa propisom kojim se uređuje bezbjednost hrane;
- 28) **sljedljivost** (*traceability*) je mogućnost praćenja hrane, hrane za životinje, životinja koje se koriste za proizvodnju hrane, sirovina ili supstanci koje su namijenjene za proizvodnju hrane ili se očekuje da će se koristiti u proizvodnji hrane ili hrane za životinje kroz sve faze proizvodnje, prerade i distribucije u skladu sa propisom kojim se uređuje bezbjednost hrane;
- 29) **faza proizvodnje, prerade i distribucije** (*stages of production, processing and distribution*) je svaka faza od primarne proizvodnje organskog proizvoda do njegovog skladištenja, prerade, prevoza i prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču, uključujući, gdje je to primjenjivo, označavanje, uvoz, izvoz i aktivnosti povjerene podugovaračima;
- 30) **sastojak** je svaka supstanca ili proizvod, uključujući prehrambene arome, aditive u hrani, enzime i bilo koji sastavni dio složenog sastojka koji se koristi u proizvodnji ili pripremi organske hrane i koji se nalazi u gotovom proizvodu i u izmijenjenom obliku, osim rezidua, u skladu sa propisom kojim se uređuje informisanje potrošača o hrani;
- 31) **označavanje** je stavljanje slovnih oznaka, riječi, detalja, trgovačke oznake (*trade mark*), naziva robnih marki, slikovnih prikaza ili simbola koji se odnose na organski proizvod i koji se nalaze na pakovanju odnosno ambalaži, pratećem dokumentu, obavještenju, etiketi, alki ili privesku koje prate organski proizvod ili se odnose na taj proizvod, ili se nalaze kao natpisi na transportnim sredstvima ili putokazima;
- 32) **reklamiranje** je svako predstavljanje proizvoda javnosti na bilo koji drugi način, osim označavanjem, koje ima za cilj da utiče na oblikovanje stavova, uvjerenja i ponašanja kako bi se direktno ili indirektno promovisala prodaja proizvoda;
- 33) **genetički modifikovani organizam (GMO)** je organizam, osim ljudskog bića, čiji je genetički materijal izmijenjen na način koji se ne pojavljuje prirodnim putem (parenjem ili rekombinacijom) u skladu sa propisom kojim se uređuju genetički modifikovani organizmi;
- 34) **proizvod proizveden od GMO** je proizvod koji je u potpunosti ili djelimično dobijen od genetički modifikovanih organizama, ali ne sadrži ili se ne sastoji od tih organizama;
- 35) **proizvod proizveden pomoću GMO** je proizvod dobijen korišćenjem genetički modifikovanog organizma kao posljednjeg živog organizma u procesu proizvodnje, ali ne sadrži ili se ne sastoji od tog organizma, niti je proizveden od tog organizma;
- 36) **aditivi u hrani** (*food additive*) su supstance koje se ne koriste kao hrana, bez obzira na hranljivu vrijednost i nijesu karakterističan sastojak hrane, a dodaju se hrani iz tehnoloških

razloga u toku proizvodnje, prerade, pripreme, obrade, pakovanja, transporta ili čuvanja, tako da direktno ili indirektno, preko međuproizvoda postaju ili mogu da postanu sastojak hrane u skladu sa propisom kojime se uređuju aditivi;

- 37) **aditivi u hrani za životinje** (*feed additives*) su supstance, mikroorganizmi ili proizvodi, osim hraniva i premiksa, koji se dodaju hrani za životinje ili vodi radi: postizanja povoljnih uticaja na svojstva hrane za životinje i proizvoda životinjskog porijekla, uticaja na boju ukrasnih ribica i ptica, zadovoljavanja nutritivnih potreba životinja, povoljnog uticaja na životnu sredinu pri uzgoju životinja, povoljnog uticaja na uzgoj životinja, proizvodnost ili dobrobit životinja, a naročito na želudačno crijevnu floru ili probavu, ili kokcidiostatskog i histomonostatskog uticaja u skladu sa propisom kojim se uređuju aditivi u hrani za životinje;
- 38) **sintetizovani nanomaterijal** je svaki proizvedeni materijal koji ima jednu ili više dimenzija veličine od 100 nm ili manje ili koji se sastoji od diskretnih funkcionalnih djelova, iznutra ili na površini, od kojih mnogi imaju jednu ili više dimenzija veličine 100 nm ili manje, uključujući strukture, aglomerate ili agregate, koji mogu imati veličinu iznad 100 nm ali zadržavaju svojstva koja su karakteristična za nanoskalu u skladu sa propisom kojim se uređuje nova hrana koja se može koristiti i stavljati na tržište, a svojstva koja su karakteristična za nanoskalu su:
- ona koja se odnose na veliku specifičnu površinu razmatranih materijala; i/ili
 - specifične fizičko-hemijske osobine koje se razlikuju od ne-nanoformnih osobina istog materijala;
- 39) **ekvivalentnost** je sposobnost dostizanja istih ciljeva i principa primjenom pravila koja obezbjeđuju isti nivo usaglašenosti;
- 40) **pomoćno sredstvo u preradi** je svaka supstanca koja:
- se ne koristi kao hrana;
 - se koristi u procesu prerade sirovina, hrane ili sastojaka radi ispunjavanja tehnoloških potreba tokom proizvodnje, obrade ili prerade;
 - se javlja kao rezultat nenamjerne, ali tehnološki neizbježne prisutnosti kao ostatak te supstance ili njenih derivata u gotovom proizvodu pod uslovom da ne predstavlja opasnost po zdravlje ljudi i da nema tehnološki efekat u gotovom proizvodu; i
 - nema nepovoljan efekat na zdravlje životinja, ljudi ili na životnu sredinu i nema tehnološki uticaj na gotovu hranu za životinje, u skladu sa propisom kojim se uređuju aditivi koji se mogu koristiti u hrani i propisom kojim se uređuju dodaci hrani za životinje i premiksi koji se mogu stavljati na tržište;
- 41) **prehrambeni enzim** je proizvod dobijen od biljaka, životinja ili mikroorganizama ili od njihovih proizvoda, uključujući proizvod dobijen procesom fermentacije upotrebom mikroorganizama, a koji sadrži jedan ili više enzima koji mogu katalizirati specifičnu biohemijsku reakciju i dodaje se hrani za tehnološku namjenu u bilo kojoj fazi proizvodnje, prerade i distribucije u skladu sa propisom kojim se uređuju vrste prehrambenih enzima koji se mogu koristiti u hrani i uslovima za njihovo korišćenje;
- 42) **priznata druga država** je država koju je Crna Gora priznala trgovinskim sporazumom (bilateralnim ili multilateralnim) koja ima sistem proizvodnje koji ispunjava iste ciljeve i načela primjenom pravila koja obezbjeđuju isti nivo garancije usaglašenosti kao u Crnoj Gori;

- 43) **jonizujuće zračenje** je prenos energije u obliku čestica ili elektromagnetnih talasa talasne dužine od 100 nanometara ili manje (frekvencije 3×10^{15} Hz ili veće) koji može direktno ili indirektno da proizvodi jone;
- 44) **upakovana hrana** je svaki pojedinačni proizvod koji se prezentuje krajnjem potrošaču i ugostiteljskim objektima i objektima javne ishrane, a koji se sastoji od hrane i pakovanja u kojem je hrana stavljena prije ponude za prodaju, bez obzira da li pakovanje u potpunosti ili djelimično zatvara hranu, a koje treba da obezbijedi da sadržaj ne može biti promijenjen bez otvaranja ili promjene pakovanja, osim hrane upakovane na prodajnom mjestu na zahtjev krajnjeg potrošača ili upakovane za direktnu prodaju, u skladu sa propisom kojim se uređuje infomisanje potrošača o hrani;
- 45) **neprerađeni proizvod (*unprocessed product*)** je poljoprivredni proizvod koji nije bio podvrgnut postupku prerade, uključujući proizvod koji je podijeljen, razdvojen, odrezan, razrezan na komade, očišćen od kostiju, oguljen, usitnjen, isjeckan, očišćen, narezan, oljušten, samljeven, rashlađen, zamrznut, duboko zamrznut ili odmrznut, u skladu sa propisom kojim se uređuje higijena hrane;
- 46) **prerađeni proizvod (*processed product*)** je poljoprivredni proizvod koji je nastao preradom neprerađenog proizvoda, a može da sadrži i sastojke koji su potrebni za njegovu proizvodnju ili koji mu daju određena specifična svojstva, u skladu sa propisom kojim se uređuje higijena hrane;
- 47) **prerada (*processing*)** je zagrijavanje, dimljenje, soljenje, zrenje, sušenje, mariniranje, ekstrahovanje, presovanje ili kombinacija tih postupaka ili bilo koje djelovanje koje bitno mijenja početni proizvod, u skladu sa propisom kojim se uređuje higijena hrane;
- 48) **revizija (*audit*)** je sistematsko i nezavisno provjeravanje postupanja kojim se utvrđuje da li su postupanja i rezultati tog postupanja u skladu sa planiranim mjerama, da li se mjere sprovode efikasno i da li su odgovarajuće za postizanje ciljeva;
- 49) **monitoring** je sistematsko sprovođenje niza planiranih aktivnosti i ispitivanja radi dobijanja opšteg pregleda stanja i sprovođenja propisa o organskoj hrani;
- 50) **integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda** znači da proizvod ne pokazuje neusaglašenost:
- u bilo kojoj fazi proizvodnje, prerade i distribucije koja utiče na karakteristike organskog proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda; ili
 - koja se ponavlja ili je namjerna;
- 51) **pošiljka** je određeni broj životinja ili količina robe obuhvaćena istim službenim sertifikatom, službenom potvrdom ili drugim dokumentom, a koja se prevozi istim prevoznim sredstvom i dolazi iz istog područja ili iste države;
- 52) **elementarna nepogoda** je događaj hidrometeorološkog, geološkog ili biološkog porijekla prouzrokovan djelovanjem prirodnih sila, kao što su: zemljotres, poplava, bujica, oluja, jake kiše, atmosferska pražnjenja, grad, suša, odron ili klizanje zemljišta, sniježni nanosi i lavina, požar, ekstremne temperature vazduha, zaleđivanje vodotoka, epidemija zaraznih bolesti i pojava štetočina i druge prirodne pojave koje mogu da ugroze zdravlje i život ljudi i pričine veću materijalnu štetu;
- 53) **bolest životinja (*animal disease*)** je klinička i/ili patološka manifestacija infekcije u skladu sa Zakonom o veterinarstvu i Pravilnikom o klasifikaciji zaraznih bolesti životinja, načinu prijavljivanja pojave odnosno sumnje i odjavljivanja zaraznih bolesti životinja;
- 54) **incident u životnoj sredini** predstavlja specifičnu pojavu zagađenja, kontaminacije ili degradacije kvaliteta životne sredine koja je povezana sa određenim događajem i

ograničenog je geografskog obima, ali ne obuhvata opšte životne rizike koji nijesu povezani sa određenim događajem, kao što su klimatske promjene ili zagađenje atmosfere;

55) **katastrofa** je svaka prirodna nepogoda, požar, tehničko-tehnološka nesreća, hemijska, biološka, nuklearna i radiološka kontaminacija, posljedica nastala ratnim razaranjem i terorizmom, epidemija, epizootija i epifitotija koje veličinom ili intenzitetom ozbiljno ugrožavaju zdravlje i život ljudi ili izazivaju štetu na imovini veće vrijednosti i životnoj sredini, a čiji nastanak nije moguće spriječiti ili posljedice otkloniti redovnim djelovanjem nadležnih državnih organa i organa lokalne samouprave, na čijem području je događaj nastao u skladu sa propisom kojim se uređuje zaštita i spašavanje.

56) **neusaglašenost je** neusaglašenost sa ovim zakonom.

II. NADLEŽNI ORGANI

Nadležni organi za organsku proizvodnju

Član 11

Poslove državne uprave u oblasti organske proizvodnje vrše:

- organ državne uprave nadležan za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu (u daljem tekstu: Ministarstvo); i
- organ uprave nadležan za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Nadležnosti Ministarstva

Član 12

Ministarstvo:

- 1) kreira politiku organske proizvodnje;
- 2) ovlašćuje pravna lica za obavljanje stručne kontrole i sertifikacije organske proizvodnje (u daljem tekstu: kontrolno tijelo), kojima dodjeljuje posebne jedinstevne kontrolne brojeve;
- 3) uspostavlja i vodi Registar subjekata u organskoj proizvodnji;
- 4) vodi evidenciju i sačinjava Listu kontrolnih tijela;
- 5) sprovodi nadzor nad kontrolnim tijelima;
- 6) daje ovlašćenje službenim laboratorijama za obavljanje laboratorijskih analiza i ispitivanja uzoraka uzetih tokom stručne kontrole i sertifikacije, kao i tokom sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
- 7) vodi evidenciju i sačinjava Listu laboratorija koju objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“;
- 8) donosi planove za upravljanje kriznim situacijama i u slučaju hitnosti, gdje je to primjenjivo, postupa po njima u skladu sa zakonima;
- 9) podnosi godišnje izvještaje Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i Evropskoj komisiji u skladu sa ovim zakonom;
- 10) saraduje sa međunarodnim organizacijama i nadležnim organima drugih država u oblasti organske proizvodnje; i
- 11) vrši i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Nadležnosti Uprave

Član 13

Uprava:

- 1) priprema stručne osnove za donošenje propisa za izvršavanje ovog zakona;
- 2) sprovodi procedure i postupke radi obezbjeđivanja efikasnosti i pravilnog sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
- 3) sprovodi višegodišnji nacionalni plan kontrola za organsku proizvodnju u skladu sa ovim zakonom;
- 4) priprema i sprovodi procedure radi obezbjeđivanja nepristrasnosti, kvaliteta i konzistentnosti službenih kontrola;
- 5) priprema i sprovodi procedure radi obezbjeđenja da nadležni inspektori koji sprovode službene kontrole nijesu u konfliktu interesa;
- 6) sprovodi godišnje programe obuka za nadležne inspektore koji sprovode službene kontrole;
- 7) priprema program monitoringa organske proizvodnje u skladu sa ovim zakonom;
- 8) priprema godišnje izvještaje u skladu sa ovim zakonom;
- 9) saraduje sa međunarodnim organizacijama i nadležnim organima drugih država u oblastima organske proizvodnje; i
- 10) vrši i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

III. USLOVI ZA ORGANSKU PROIZVODNJU

Opšti uslovi za organsku proizvodnju

Član 14

- (1) Subjekti koji proizvode organske proizvode moraju da ispunjavaju uslove za organsku proizvodnju i da poljoprivrednim gazdinstvom u organskoj proizvodnji upravljaju u skladu sa ovim zakonom.
- (2) U organskoj proizvodnji mogu da se koriste samo proizvodi i supstance koji su odobreni u skladu sa čl. 26 i 27 ovog zakona i koji ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja.
- (3) U organskoj proizvodnji je dozvoljena i upotreba proizvoda i supstanci koji su registrovani i čija je upotreba dozvoljena i u konvencionalnoj proizvodnji, i to:
 - 1) protektanata, sinergista i koformulanata kao komponenti sredstava za zaštitu bilja; i
 - 2) pomoćnih sredstava (*adjuvants*) koja se miješaju sa sredstvima za zaštitu bilja.
- (4) Zabranjena je upotreba jonizujućeg zračenja u obradi organske hrane ili hrane za životinje, kao i u obradi sirovina koje se koriste u organskoj hrani ili hrani za životinje.
- (5) Zabranjena je upotreba kloniranih životinja i uzgoj životinja kod kojih je došlo do pojave vještački izazvane poliplodije.
- (6) Preventivne mjere i mjere predostrožnosti primjenjuju se u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije.
- (7) Izuzetno od stava 1 ovog člana poljoprivredno gazdinstvo se može podijeliti na odvojene proizvodne jedinice za organsku proizvodnju, proizvodnju u prelaznom periodu i proizvodnju koja nije organska, pod uslovom da su u proizvodnim jedinicama koje nijesu organske uključene:
 - 1) različite vrste životinja; i
 - 2) različite sorte bilja koje se lako mogu razlikovati.

- (8) Iste vrste algi i životinja akvakulture mogu biti uključene u organsku i konvencionalnu proizvodnju, pod uslovom da je obezbijeđeno jasno razdvajanje između proizvodnih lokacija ili proizvodnih jedinica.
- (9) Izuzetno od stava 7 tačka 2 ovog člana za višegodišnje zasade koji zahtijevaju period gajenja od najmanje tri godine mogu se uključiti različite sorte koje se ne mogu lako razlikovati ili iste sorte, pod uslovom da se ta proizvodnja nalazi u okviru plana za prelazni period, da prelazni period za posljednji dio te proizvodnje počne što je prije moguće i da se završi u roku od najviše pet godina, a subjekti su dužni da obavijeste Ministarstvo i kontrolno tijelo o:
- 1) početku žetve, odnosno berbe svakog od tih proizvoda najmanje 48 časova prije početka žetve, odnosno berbe;
 - 2) tačnim količinama požnjevenih, odnosno ubranih proizvoda, kao i o preduzetim mjerama za razdvajanje proizvoda po završetku žetve, odnosno berbe;
 - 3) planu za prelazni period i preduzetim mjerama radi obezbjeđivanja jasnog razdvajanja proizvoda, što utvrđuje kontrolno tijelo nakon početka plana prelaznog perioda.
- (10) Uslovi koji se odnose na različite vrste životinja i sorte bilja iz stava 7 ovog člana ne primjenjuju se u slučaju istraživačkih i obrazovnih centara, rasadnika, oplemenjivača i proizvođača sjemena.
- (11) U slučaju iz st. 7, 8 i 9 ovog člana subjekti i grupe subjekata dužni su da:
- 1) proizvode koji se koriste u organskim proizvodnim jedinicama i u proizvodnim jedinicama u prelaznom periodu drže odvojeno od proizvoda koji se koriste u proizvodnim jedinicama koje nijesu organske;
 - 2) drže odvojeno jedne od drugih proizvode proizvedene na organskim proizvodnim jedinicama, proizvode proizvedene na jedinicama u prelaznom periodu i proizvode proizvedene na proizvodnim jedinicama koje nijesu organske; i
 - 3) vode evidenciju koja dokazuje jasno razdvajanje proizvodnih jedinica i proizvoda.
- (12) Bliže uslove za podjelu poljoprivrednog gazdinstva na organske proizvodne jedinice, proizvodne jedinice u prelaznom periodu i proizvodne jedinice koje nijesu organske propisuje Ministarstvo.

Prelazni period (konverzija)

Član 15

- (1) Subjekti koji se uključuju u organsku proizvodnju dužni su da prođu prelazni period tokom kojeg se primjenjuju metode organske proizvodnje.
- (2) Prelazni period počinje kada subjekti podnesu prijavu kontrolnom tijelu u skladu sa članom 40 ovog zakona.
- (3) Subjektima se ne može nijedan prethodni period retroaktivno priznati kao dio prelaznog perioda, osim u slučaju:
 - 1) da su zemljišne parcele bile podvrgnute mjerama u skladu sa zakonom kojim se uređuje razvoj poljoprivrede, kojima je obezbijeđeno da se na tom zemljištu ne koriste proizvodi ili supstance osim onih koje su dozvoljene za upotrebu u organskoj proizvodnji; ili
 - 2) ako postoji dokaz da su zemljišne parcele bile prirodne ili poljoprivredne površine koje u periodu od najmanje tri godine nijesu tretirane proizvodima ili supstancama koje nijesu dozvoljene za upotrebu u organskoj proizvodnji.
- (4) Za retroaktivno priznavanje prelaznog perioda subjekti podnose zahtjev Ministarstvu, uz koji prilažu dokaze i dokumentaciju kojom se potvrđuje ispunjenost uslova za retroaktivno priznavanje prelaznog perioda.

- (5) Proizvodi proizvedeni tokom prelaznog perioda ne smiju se stavljati u promet kao organski proizvodi ili kao proizvodi iz prelaznog perioda, osim u slučaju kada:
 - 1) je za biljni reproduktivni materijal ispoštovan prelazni period od najmanje 12 mjeseci; i
 - 2) hrana biljnog porijekla i hrana za životinje biljnog porijekla sadrži samo jedan sastojak poljoprivrednih kultura i ako je ispoštovan prelazni period od najmanje 12 mjeseci prije žetve, odnosno berbe.
- (6) Dužinu trajanja prelaznog perioda, obrazac prijave iz stava 2 ovog člana, obrazac zahtjeva, kao i dokaze i potrebnu dokumentaciju za retroaktivno priznavanje prelaznog perioda propisuje Ministarstvo.

Zabrana upotrebe GMO

Član 16

- (1) Genetički modifikovani organizmi (GMO), proizvodi proizvedeni od GMO ili proizvodi proizvedeni pomoću GMO ne smiju se upotrebljavati u organskoj proizvodnji kao hrana, hrana za životinje, pomoćna sredstva u preradi, sredstva za zaštitu bilja, đubriva, oplemenjivači zemljišta, sjemena, vegetativni materijal za razmnožavanje, mikroorganizmi ili životinje.
- (2) Porijeklo proizvoda iz stava 1 ovog člana utvrđuje se na osnovu oznake na proizvodu, kao i na osnovu dokumentacije koja je priložena ili dostavljena uz proizvod i koja je obavezujuća za sve proizvode proizvedene od GMO ili proizvode proizvedene pomoću GMO u skladu sa propisima kojima se uređuju genetički modifikovani organizmi i uslovi i način korišćenja genetički modifikovane hrane ili hrane za životinje.
- (3) Subjekti mogu pretpostaviti da genetički modifikovani organizmi (GMO) i proizvodi proizvedeni od GMO nijesu korišćeni u proizvodnji kupljene hrane i hrane za životinje, osim u slučaju posjedovanja drugih informacija koje upućuju na to da označavanje proizvoda nije u skladu sa propisima kojima se uređuju genetički modifikovani organizmi i uslovi i način korišćenja genetički modifikovane hrane ili hrane za životinje.
- (4) Subjekti koji koriste proizvode koji nijesu organski i koji nijesu hrana ili hrana za životinje prilikom kupovine moraju od dobavljača tražiti potvrdu da dostavljeni proizvodi nijesu genetički modifikovani organizmi (GMO) ili proizvodi proizvedeni od GMO ili proizvodi proizvedeni pomoću GMO.

Posebni uslovi za organsku biljnu proizvodnju

Član 17

- (1) Subjekti koji proizvode bilje ili biljne proizvode za organsku biljnu proizvodnju, pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove iz stava 5 ovog člana.
- (2) Organski usjevi, osim onih koji prirodno rastu u vodi, proizvode se u zemljištu ili u zemljištu pomiješanom ili obogaćenom materijalima i proizvodima dozvoljenim u organskoj proizvodnji, u vezi sa podzemnim slojem i podlogom.
- (3) Zabranjena je hidroponska proizvodnja, odnosno gajenje biljaka koje prirodno ne rastu u vodi sa svojim korijenom, već samo u hranljivom rastvoru ili u inertnoj sredini kojoj se dodaje hranljivi rastvor.
- (4) Izuzetno od stava 3 ovog člana u organskoj biljnoj proizvodnji dozvoljeno je:
 - proizvodnja naklijalog sjemena, koja uključuje klice, izdanke i mikrobilje;
 - proizvodnja glavica cikorijske;

- gajenje biljaka za proizvodnju ukrasnog i začinskog bilja u saksijama koje se zajedno sa saksijom prodaju krajnjem potrošaču;
 - uzgoj rasada ili rasada u posudama ili kontejnerima za dalje presađivanje.
- (5) Subjekti koji proizvode bilje ili biljne proizvode za organsku biljnu proizvodnju dužni su da ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na:
- porijeklo i upotrebu bilja i biljnog reproduktivnog materijala;
 - odobravanje biljnog reproduktivnog materijala iz prelaznog perioda i neorganskog porijekla;
 - upravljanje, tehnike obrade zemljišta i đubrenje;
 - kontrolu štetnih organizama;
 - izbor vrsta, sorti, heterogenog materijala i plodoređa;
 - raspodjelu viška stajnjaka iz jedinica organske proizvodnje;
 - proizvode koji se koriste za čišćenje i dezinfekciju;
 - način pripreme neprerađenih proizvoda;
 - uzgoj bilja i biljnih proizvoda, gljiva, kao i sakupljanje samoniklog bilja i gljiva.
- (6) Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da vode evidenciju o bilju ili biljnim proizvodima koje proizvode u organskoj biljnoj proizvodnji.
- (7) Bliže uslove za organsku biljnu proizvodnju, način organske biljne proizvodnje, sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni uslovi za organsku stočarsku proizvodnju

Član 18

- (1) Subjekti koji se bave organskom stočarskom proizvodnjom, pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove iz st. 2 i 3 ovog člana.
- (2) Subjekat koji se bavi organskom stočarskom proizvodnjom za obavljanje te djelatnosti mora da ima u svojini, zakupu ili pravo korišćenja zemlje za organske proizvodne jedinice ili jedinice u prelaznom periodu, a koje odgovaraju potrebama životinja u smislu dostupne površine za boravak na otvorenom prostoru i ishranu ispašom, osim u pčelarstvu.
- (3) Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da vode evidenciju o organskoj stočarskoj proizvodnji.
- (4) Bliže uslove za organsku stočarsku proizvodnju, način organske stočarske proizvodnje, sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni uslovi za organsku proizvodnju algi i životinja akvakulture

Član 19

- (1) Subjekti koji se bave organskom proizvodnjom algi i životinja akvakulture pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na:
 - uzgoj algi i mlađi;
 - ishranu i hranu za životinje akvakulture koje se hrane mesom (karnivori);
 - zaštitu zdravlja životinja akvakulture;
 - smještaj i dobrobit životinja akvakulture;
 - smještaj i uzgoj školjki;
 - smještaj i uzgoj ostriga;
 - upravljanje matičnim jatom, rasplod i proizvodnju mlađi;
 - proizvodnju zooplanktona, mikro-račića, rotatorija, crva i drugih vodenih životinja, ako se upotrebljavaju kao hrana za životinje;

- gustinu populacije za svaku vrstu ili grupu vrsta, kao i na karakteristike sistema proizvodnje i proizvodnje u kavezima.
- (2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni uslovi proizvodnje prerađene organske hrane

Član 20

- (1) Subjekti koji proizvode prerađenu organsku hranu pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na:
- preduzimanje mjera predostrožnosti i vođenje evidencije o tim mjerama;
 - upotrebu određenih proizvoda i supstanci u preradi organske hrane u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju aditivi i prehrambene arome koje se mogu koristiti u i na hrani;
 - procenat sastojaka poljoprivrednog porijekla, proizvode i supstance dozvoljene za upotrebu u organskoj proizvodnji, kao i tehnike odobrene za preradu prehrambenih proizvoda.
- (2) Aditivi u hrani i aditivi u hrani za životinje, kao i pomoćne materije u preradi i druge materije i sastojci koji se mogu koristiti za preradu hrane, kao i svi postupci prerade, uključujući i dimljenje, treba da budu u skladu sa principima dobre proizvodne prakse.
- (3) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni uslovi proizvodnje prerađene organske hrane za životinje

Član 21

- (1) Subjekti koji proizvode prerađenu organsku hranu za životinje pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na upotrebu:
- dodatka hrani za životinje;
 - pomoćnih sredstva u preradi i druge proizvode i supstance koje se koriste za preradu hrane za životinje; i
 - tehnika odobrenih za upotrebu u preradi organske hrane za životinje.
- (2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni uslovi proizvodnje organskog vina

Član 22

- (1) Subjekti koji proizvode organsko vino i organske proizvode od grožđa, pored uslova iz čl. 14, 15, 16 i 20 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na:
- enološke postupke i ograničenja u proizvodnji;
 - procese, upotrebu određenih proizvoda i supstanci, odnosno enoloških sredstava i načina obrade koji su dozvoljeni u proizvodnji organskih vina, kao i ograničenja u proizvodnji.
- (2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni uslovi proizvodnje organskog kvasca koji se koristi kao hrana ili hrana za životinje

Član 23

- (1) Subjekti koji proizvode organski kvasac koji se koristi kao hrana ili hrana za životinje, pored uslova iz čl. 14, 15, 16, 20 i 21 ovog zakona, dužni su da ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na:
- dozvoljena sredstava i supstance u proizvodnji;
 - pripremu i formulaciju organskog kvasca;
 - pomoćna sredstva koja se mogu upotrebljavati u proizvodnji organskog kvasca;
 - preparate mikroorganizama i prehrambene enzime, supstance i proizvode;

- vodu za piće i organsku ili neorgansku so; i
 - proizvode za čišćenje i dezinfekciju.
- (2) Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Donošenje pravila proizvodnje u vandrednim situacijama

Član 24

- (1) U slučaju proglašene vanredne situacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i spašavanje, Ministarstvo može da utvrdi posebna pravila za organsku proizvodnju.
- (2) Posebna pravila iz stava 1 ovog člana utvrđuju se uzimajući u obzir prirodu vanredne situacije (nepovoljne klimatske promjene, incident u životnoj sredini, elementarne nepogode, katastrofa, bolesti životinja, štetni organizmi bilja ili druga vanredna situacija) i u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i spašavanje.
- (3) U slučaju proglašenja vanredne situacije Ministarstvo može odobriti odstupanja od uslova organske proizvodnje na ograničeni period sve dok se ne steknu uslovi da se organska proizvodnja ponovo uspostavi.

Sakupljanje, pakovanje, prevoz i skladištenje proizvoda

Član 25

- (1) Sakupljanje, pakovanje, prevoz i skladištenje organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda mora da se vrši odvojeno od proizvoda koji nijesu organski.
- (2) Subjekti koji vrše sakupljanje, pakovanje, prevoz i skladištenje organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda dužni su da:
 - spriječe miješanje ili zamjenu organskih i proizvoda iz prelaznog perioda sa neorganskim proizvodima; i
 - obezbijede identifikaciju organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda.
- (3) Način sakupljanja, pakovanja, prevoza i skladištenja organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda i bliže uslove iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Proizvodi i supstance koji se koriste u proizvodnji

Član 26

- (1) Ministarstvo utvrđuje liste proizvoda i supstanci koje se u organskoj proizvodnji mogu koristiti kao:
 - 1) aktivne supstance koje se koriste u sredstvima za zaštitu bilja i sredstva za zaštitu bilja;
 - 2) sredstva za ishranu bilja (đubriva), oplemenjivači zemljišta i hranjive materije;
 - 3) hrana za životinje iz proizvodnje koja nije organska, a koja potiče od biljaka, životinja, algi ili kvasaca ili kao hrana za životinje mikrobiološkog ili mineralnog porijekla;
 - 4) dodaci hrani za životinje i pomoćna sredstva u preradi;
 - 5) proizvodi za čišćenje i dezinfekciju ribnjaka, kaveza, bazena sa stalnim protokom vode, koridora i objekata koji se koriste u uzgoju životinja;
 - 6) proizvodi za čišćenje i dezinfekciju objekata koji se koriste u biljnoj proizvodnji, uključujući i skladišta na poljoprivrednom gazdinstvu;
 - 7) proizvodi za čišćenje i dezinfekciju u prostorijama za preradu i skladištenje, kao i za čišćenje i dezinfekciju transportnih sredstava;
 - 8) prerađena organska hrana i kvasac; i
 - 9) sastojke poljoprivrednog porijekla koji nijesu iz organske proizvodnje, a koji se koriste u proizvodnji prerađene organske hrane.

- (2) Liste iz stava 1 ovog člana objavljuju se u „Službenom listu Crne Gore“ najmanje jednom godišnje.
- (3) Proizvodi i supstance iz stava 1 ovog člana odobravaju se za upotrebu u organskoj proizvodnji:
- 1) ako su neophodni za nastavak proizvodnje i upotrebu za koju su namijenjeni;
 - 2) ako su proizvodi i supstance biljnog, životinjskog, mikrobiološkog i mineralnog porijekla ili da vode porijeklo od algi, osim u slučajevima kada proizvodi ili supstance dobijeni iz takvih izvora nijesu dostupni u dovoljnim količinama ili nijesu odgovarajućeg kvaliteta ili kada na raspolaganju nema alternativnih rješenja;
 - 3) u slučaju proizvoda iz stava 1 tačka 1 ovog člana ako:
 - je njihova upotreba neophodna za kontrolu štetnih organizama za koju nijesu dostupne druge biološke, fizičke ili uzgojne alternative, odnosno uzgojne prakse ili druge efikasne prakse upravljanja;
 - ti proizvodi nijesu biljnog, životinjskog, mikrobiološkog i mineralnog porijekla ili nijesu porijeklom od algi i nijesu identični svom prirodnom obliku, samo ako uslovi za njihovu upotrebu isključuju bilo kakav direktan kontakt sa jestivim biljnim djelovima;
 - 4) u slučaju proizvoda iz stava 1 tačka 2 ovog člana ako je njihova upotreba neophodna za postizanje ili održavanje plodnosti zemljišta ili za ispunjavanje posebnih zahtjeva bilja za hranivima ili za specifične svrhe poboljšanja zemljišta;
 - 5) u slučaju proizvoda iz stava 1 tač. 3 i 4 ovog člana ako:
 - je njihova upotreba neophodna za očuvanje zdravlja, dobrobiti i vitalnosti životinja i ako doprinosi odgovarajućoj ishrani koja zadovoljava fiziološke i etološke potrebe predmetnih vrsta ili je njihova upotreba potrebna za proizvodnju ili konzerviranje hrane za životinje kada bez njihove upotrebe to nije moguće;
 - hrana za životinje mineralnog porijekla, elementi u tragovima, vitamini ili provitamini moraju biti prirodnog porijekla, osim kada proizvodi ili supstance nijesu dostupni u dovoljnim količinama ili nijesu odgovarajućeg kvaliteta ili ako ne postoji alternativno rješenje;
 - je upotreba neorganske hrane za životinje biljnog ili životinjskog porijekla neophodna jer takva hrana proizvedena u skladu sa pravilima organske proizvodnje nije dostupna u dovoljnim količinama;
 - je upotreba neorganskih začina, začinskog bilja i melase potrebna jer takvi proizvodi nijesu dostupni u organskom obliku, a moraju biti proizvedeni ili prerađeni bez upotrebe hemijskih rastvarača, pri čemu se njihova upotreba ograničava na 1% unosa hrane za tu životinjsku vrstu, izražena kao procenat suve materije u hrani za životinje poljoprivrednog porijekla na godišnjem nivou.
- (4) Upotreba hemijski sintetizovanih proizvoda i supstanci u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana strogo je ograničena na slučajeve kod kojih bi upotreba eksternih inputa iz člana 5 stav 1 tačka 7 ovog zakona doprinosila neprihvatljivom uticaju na životnu sredinu.
- (5) Izuzetno od stava 1 ovog člana Ministarstvo u organskoj proizvodnji može odobriti upotrebu sjemena, sadnog materijala i hrane za životinje ako nijesu dostupni na tržištu kao organski, pod uslovom da:
- 1) su neophodni za započinjanje ili održavanje organske proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima sa klimatskim, geografskim ili strukturnim ograničenjima;
 - 2) je neophodno obezbijediti pristup hrani za životinje, sjemenu i sadnom materijalu, živim životinjama i drugim inputima, ako takvi inputi nijesu dostupni na tržištu kao organski;

- 3) je potrebno obezbijediti pristup sastojcima poljoprivrednog porijekla, ako takvi sastojci nisu dostupni na tržištu kao organski; i
 - 4) su neophodni radi rješavanja problema koji se odnose na upravljanje u organskom stočarstvu.
- (6) Sadržaj listi iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Odobranje sastojaka poljoprivrednog porijekla koji nisu iz organske proizvodnje za proizvodnju prerađene organske hrane

Član 27

- (1) Ministarstvo može, na zahtjev subjekta, da odobri privremeno upotrebu sastojaka poljoprivrednog porijekla koji nisu iz organske proizvodnje za proizvodnju prerađene organske hrane, ako određeni sastojci poljoprivrednog porijekla nisu dostupni u organskom obliku u dovoljnoj količini.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana subjekat podnosi na propisanom obrascu.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana subjekat je dužan da dostavi dokaze da određeni sastojci poljoprivrednog porijekla nisu dostupni u organskom obliku u dovoljnoj količini.
- (4) Odobrenje za upotrebu sastojaka poljoprivrednog porijekla koji nisu iz organske proizvodnje za proizvodnju prerađene organske hrane izdaje se na period od šest mjeseci i može se produžiti za još najviše šest mjeseci, ako sastojci poljoprivrednog porijekla u organskom obliku nisu dostupni u dovoljnoj količini.
- (5) Način podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana, sadržaj obrasca zahtjeva i dokaze koji se prilažu uz zahtjev propisuje Ministarstvo.

Prikupljanje podataka o dostupnosti na tržištu organskog biljnog reproduktivnog materijala i biljnog reproduktivnog materijala u toku prelaznog perioda, životinja iz organskog uzgoja i juvenilnih životinja iz organske akvakulture

Član 28

- (1) Uprava vodi ažurirane baze podataka o dostupnosti organskog biljnog reproduktivnog materijala i biljnog reproduktivnog materijala proizvedenog u toku prelaznog perioda i sjemenskog krompira, životinja iz organskog uzgoja i juvenilnih životinja iz organske akvakulture.
- (2) U bazu iz stava 1 ovog člana unose se podaci o:
 - 1) dostupnom organskom biljnom reproduktivnom materijalu i biljnom reproduktivnom materijalu proizvedenog u toku prelaznog perioda, kao što je biljni reproduktivni materijal od organskog heterogenog materijala ili sorti pogodnih za organsku proizvodnju, uključujući sjemenski krompir, osim sadnica, koji se odnose na količinu iskazanu u masi tog materijala i periodu godine kada je materijal dostupan, pod uslovom da je materijal uvršten na listu, najmanje sa latinskim naučnim nazivom;
 - 2) životinjama iz organskog uzgoja za koje se može izuzetno odobriti uvođenje onih koje nisu iz organske proizvodnje u organsku proizvodnju, broju raspoloživih životinja koje su kategorizovane prema polu, informacije u vezi sa različitim vrstama životinja u pogledu dostupnih rasa i sojeva, rasama i starosti životinja i druge relevantne informacije;
 - 3) juvenilnim životinjama iz organske akvakulture koje su dostupne na gazdinstvu i njihovom zdravstvenom statusu u skladu sa propisom kojim se uređuju mjere za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje egzotičnih i neegzotičnih

bolesti vodenih životinja i zdravstvenim uslovima za njihovo stavljanje u promet, kao i o proizvodnom kapacitetu za svaku vrstu iz akvakulture; i

- 4) organskim pilićima.
- (3) Subjekti su dužni da Upravi dostavljaju podatke o dostupnosti organskog biljnog reproduktivnog materijala i biljnog reproduktivnog materijala iz prelaznog perioda, životinja iz organskog uzgoja, juvenilnih životinja iz organske akvakulture i organskih pilića.
- (4) Baza iz stava 1 ovog člana vodi se u elektronskoj formi.
- (5) Bliži sadržaj baze iz stava 1 ovog člana i način dostavljanja podataka propisuje Ministarstvo.

Obaveze subjekata

Član 29

Subjekti su dužni da:

- 1) kontrolnom tijelu i nadležnim inspektorima omogućuje pristup:
 - proizvodnim površinama, opremi, prevoznim sredstvima, objektima i drugim mjestima pod kontrolom subjekta, kao i njihovog okruženja;
 - računarskom sistemu za upravljanje informacijama;
 - životinjama i proizvodima koji su predmet kontrole;
 - dokumentima i drugim relevantnim informacijama;
- 2) vode evidencije radi dokazivanja usaglašenosti sa ovim zakonom;
- 3) preduzimaju odgovarajuće mjere radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa ovim zakonom;
- 4) daju potpisanu i ažuriranu izjavu koja sadrži:
 - opis organske proizvodne jedinice ili proizvodne jedinice u prelaznom periodu, kao i aktivnosti koje će se sprovoditi u skladu sa ovim zakonom;
 - odgovarajuće mjere koje treba preduzeti radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa ovim zakonom;
- 5) obavještavaju kupce proizvoda, nadležne organe za organsku proizvodnju i kontrolna tijela u slučaju sumnje na postojanje neusaglašenosti sa ovim zakonom.

Postupci subjekata u slučaju sumnje na neusaglašenost

Član 30

Ako subjekat sumnja da proizvod koji je proizveden, pripremljen, uvezen ili dobijen od drugog subjekta nije u skladu sa opštima uslovima iz člana 14 st. 2 i 3 ovog zakona dužan je da:

- identifikuje i odvoji taj proizvod;
- provjeri da li se sumnja može dokazati;
- taj proizvod ne stavlja u promet kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda i ne koristi ga u organskoj proizvodnji, osim ako se se sumnja može otkloniti;
- obavijesti nadležne organe za organsku proizvodnju i kontrolna tijela ako je sumnja dokazana ili se ne može odmah otkloniti, i po potrebi dostavlja dostupne informacije i saraduje sa nadležnim organima za organsku proizvodnju i kontrolnim tijelima prilikom provjere i utvrđivanja razloga za neusaglašenost na koju se sumnja.

Mjere predostrožnosti radi sprečavanja prisustva proizvoda i supstanci koji nijesu odobreni

Član 31

- (1) Subjekti su dužni da radi sprečavanja prisustva proizvoda i supstanci, odnosno kontaminacije proizvodima ili supstancama koji nijesu odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji u skladu

sa opštima uslovima iz člana 14 st. 2 i 3 ovog zakona, za svaku fazu proizvodnje, prerade i distribucije preduzimaju odgovarajuće mjere predostrožnosti radi:

- 1) prepoznavanja rizika od kontaminacije organske proizvodnje i proizvoda sa neodobrenim proizvodima ili supstancama, kao i sistemsko prepoznavanje kritičnih faza procesa;
 - 2) uspostavljanja i održavanja mjera za izbjegavanje rizika od kontaminacije organske proizvodnje sa neodobrenim proizvodima ili supstancama;
 - 3) redovnog preispitivanja i prilagođavanja tih mjera; i
 - 4) obezbjeđivanja razdvajanja organskih proizvoda, proizvoda iz prelaznog perioda i proizvoda koji nijesu iz organske proizvodnje radi ispunjavanja drugih zahtjeva propisanih ovim zakonom.
- (2) Ako subjekat sumnja da proizvod koji namjerava da stavi u promet kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda nije u skladu sa opštima uslovima iz člana 14 st. 2 i 3 ovog zakona zbog prisustva proizvoda ili supstanci koje nijesu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji u skladu sa ovim zakonom, dužan je da:
- 1) identifikuje i odvoji taj proizvod;
 - 2) provjeri da li se sumnja može dokazati;
 - 3) ne stavlja taj proizvod u promet kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda i ne koristi ga u organskoj proizvodnji, osim ako se sumnja može otkloniti;
 - 4) odmah obavijesti nadležne organe za organsku proizvodnju i kontrolno tijelo ako je sumnja dokazana ili se ne može otkloniti i dostavlja dostupne informacije; i
 - 5) saraduje sa nadležnim organima za organsku proizvodnju i kontrolnim tijelom prilikom utvrđivanja i provjere razloga prisustva proizvoda ili supstanci koji nijesu odobreni.

Mjere koje se preduzimaju u slučaju prisustva neodobrenih proizvoda ili supstanci

Član 32

- (1) Ako Uprava ili kontrolno tijelo utvrdi prisustvo proizvoda ili supstanci koji nijesu odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji u skladu sa opštima uslovima iz člana 14 st. 2 i 3 ovog zakona ili te proizvode ili supstance otkrije u organskom proizvodu ili proizvodu iz prelaznog perioda, preduzimaju se sljedeće mjere:
- vrše se službene i stručne kontrole u skladu sa ovim zakonom radi utvrđivanja izvora i uzroka prisustva proizvoda i supstanci koji nijesu odobreni, kao i provjere usaglašenosti sa opštim uslovima iz člana 14 st. 2 i 3 ovog zakona i da li su preduzete mjere iz člana 31 stav 2 ovog zakona, pri čemu službene kontrole treba završiti što je prije moguće, uzimajući u obzir rok trajanja proizvoda i složenost slučaja;
 - privremeno se zabranjuje stavljanje u promet tih proizvoda kao organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda, kao i njihova upotreba u organskoj proizvodnji do dobijanja rezultata kontrole iz alineje 1 ovog stava.
- (2) Subjekti proizvod iz stava 1 ovog člana ne smiju stavlјati u promet kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda niti se isti smije koristiti u organskoj proizvodnji ukoliko Uprava i/ili kontrolno tijelo utvrde da:
- 1) je subjekat upotrebljavao proizvode ili supstance koji nijesu odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji u skladu sa članom 14 st. 2 i 3 ovog zakona;
 - 2) subjekat nije preduzeo mjere predostrožnosti iz člana 31 stav 1 ovog zakona; ili
 - 3) subjekat nije preduzeo propisane mjere naložene od strane Uprave i/ili kontrolnog tijela.
- (3) O sprovedenim kontrolama iz stava 1 ovog člana Uprava i kontrolna tijela vode evidenciju i sastavljaju mjesečne i godišnje izvještaje koje dostavljaju Ministarstvu.

- (4) Godišnji izvještaj iz stava 2 ovog člana treba da sadrži i podatke prikupljene na graničnim prelazima koji se odnose na vrstu, izvor i nivo otkrivene kontaminacije, kao i količinu kontaminiranih proizvoda.

Upravljanje kriznim situacijama

Član 33

- (1) U slučaju da organska hrana predstavlja direktan ili indirektan rizik po zdravlje ljudi, životinja ili životnu sredinu koji nije moguće spriječiti, ukloniti ili smanjiti na prihvatljiv nivo primjenom mjera utvrđenih ovim zakonom (u daljem tekstu: krizna situacija) primjenjuju se mjere utvrđene opštim kriznim planom.
- (2) Opšti krizni plan sadrži: vrste kriznih situacija u kojima postoje direktni ili indirektni rizici po zdravlje ljudi, mjere i način sprovođenja mjera za otklanjanje opasnosti od organske hrane iz stava 1 ovog člana, organe i organizacije nadležne za sprovođenje mjera, sredstva i opremu potrebnu za sprovođenje plana, način vršenja kontrole sprovođenja mjera i način obavještanja javnosti.
- (3) Opšti krizni plan donosi Vlada, na predlog Ministarstva.

IV. OZNAČAVANJE I REKLAMIRANJE ORGANSKIH PROIZVODA

Korišćenje izraza koji se odnose na označavanje i reklamiranje organskih proizvoda

Član 34

- (1) Izrazi „organski“, „ekološki“, „biološki“ ili njihove skraćenice kao što su „bio“ ili „eko“, sami ili u kombinaciji mogu se koristiti za označavanje i reklamiranje organskih proizvoda ako su proizvod, njegovi sastojci ili upotrebljeni materijali organskog porijekla proizvedeni u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Izrazi iz stava 1 ovog člana ne smiju se koristiti za označavanje proizvoda iz člana 2 stav 1 ovog zakona, kao ni na reklamnim materijalima ili komercijalnim dokumentima proizvoda koji ne ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.
- (3) Izrazi iz stava 1 ovog člana ne smiju se koristiti kao trgovačka marka, žig, naziv privrednih subjekata, niti kao prakse koje se koriste u označavanju ili reklamiranju, a koje potrošača ili korisnika dovode u zabludu, na način da sugerise da su proizvod ili njegovi sastojci proizvedeni u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Proizvodi proizvedeni tokom prelaznog perioda ne smiju se označavati ili reklamirati kao organski ili proizvod iz prelaznog perioda.
- (5) Izrazi iz st. 1 i 4 ovog člana ne smiju da se koriste za proizvode koji su označeni ili reklamirani da sadrže genetički modifikovane organizme (GMO), da se sastoje ili da su proizvedeni od njih u skladu sa propisom kojim se uređuju genetički modifikovani organizmi.
- (6) Za prerađenu hranu izrazi iz stava 1 ovog člana koriste se:
 - 1) na prodajnim oznakama proizvoda i na spisku sastojaka, ako je spisak sastojaka obavezan u skladu sa propisom kojim se uređuje informisanje potrošača o hrani, pod uslovom da:
 - prerađena hrana ispunjava uslove iz člana 20 ovog zakona;
 - najmanje 95% udjela u masi proizvoda čine organski sastojci poljoprivrednog porijekla; i
 - se arome koriste samo za prirodne aromatične supstance i prirodne aromatične preparate u skladu sa propisom kojim se uređuju prehrambene arome koje se mogu

- koristiti za hranu, kada su sve aromatične komponente i nosači aromatičnih komponenata u toj aromi organske;
- 2) samo na spisku sastojaka, kada je:
 - manje od 95% udjela u masi sastojaka poljoprivrednog porijekla organsko i pod uslovom da su ti sastojci u skladu sa ovim zakonom; i
 - prerađena hrana proizvedena u skladu sa članom 20 ovog zakona, sa izuzetkom pravila o ograničenoj upotrebi sastojaka koji nijesu iz organske proizvodnje;
 - 3) na prodajnim oznakama i spisku sastojaka, kada:
 - je glavni sastojak proizvod lova ili ribolova;
 - se izraz iz stava 1 ovog člana na prodajnoj oznaci proizvoda povezuje sa drugim sastojkom koji je organski i razlikuje se od glavnog sastojka;
 - su svi drugi sastojci poljoprivrednog porijekla organski; i
 - je prerađena hrana u skladu sa članom 20 ovog zakona, sa izuzetkom pravila o ograničenoj upotrebi sastojaka koji nijesu iz organske proizvodnje.
- (7) Na spisku sastojaka iz stava 6 tačka 1 ovog člana mora biti naznačeno koji su sastojci iz organske proizvodnje, a upućivanje na organsku proizvodnju navodi se samo u vezi sa organskim sastojcima.
- (8) Na spisku sastojaka iz stava 6 tač. 2 i 3 ovog člana navodi se ukupni procenat organskih sastojaka u odnosu na ukupnu količinu sastojaka poljoprivrednog porijekla.
- (9) Izraz iz stava 1 ovog člana, kada se upotrebljava na spisku sastojaka iz stava 6 tačka 1 ovog člana, kao i procenat iz stava 8 ovog člana navodi se u istoj boji, veličini i istim tipom slova kao i ostali sastojci sa spiska.
- (10) Za prerađenu hranu za životinje izraz iz stava 1 ovog člana koristi se na prodajnim oznakama proizvoda i spisku sastojaka pod sljedećim uslovima:
 - 1) ako je prerađena hrana za životinje u skladu sa posebnim uslovima iz čl. 20 i 21 ovog zakona;
 - 2) ako su svi sastojci poljoprivrednog porijekla koji se nalaze u prerađenoj hrani za životinje organski;
 - 3) ako je najmanje 95% suve materije proizvoda organsko.
- (11) Bliže uslove o označavanju proizvoda i korišćenju izraza koji upućuju na organsku proizvodnju i proizvodnju iz prelaznog perioda zapisuje Ministarstvo.

Označavanje proizvoda i supstanci koji se koriste u biljnoj proizvodnji

Član 35

Proizvodi i supstance koji se koriste u sredstvima za zaštitu bilja ili kao sredstva za ishranu bilja i oplemenjivači zemljišta ili hranljive materije koje su odobrene u skladu sa članom 27 ovog zakona mogu da nose oznaku koja upućuje da su odobreni za upotrebu u organskoj proizvodnji u skladu sa ovim zakonom.

Obavezni navodi

Član 36

- (1) Ako se na proizvodima u organskoj proizvodnji navode izrazi iz člana 34 st. 1 i 4 ovog zakona:
 - 1) na oznaci moraju da budu navedeni kontrolni broj i naziv kontrolnog tijela koje je kontrolisalo taj proizvod u okviru proizvodnje ili pripreme; i

- 2) u slučaju upakovane hrane na ambalaži mora da bude naveden i nacionalni znak Crne Gore za organsku proizvodnju (u daljem tekstu: logo) koji se koristi u skladu sa članom 37 ovog zakona, osim u slučajevima iz člana 34 stav 4 i stav 6 tač. 2 i 3 ovog zakona.
- (2) Logo treba da je u istom vidnom polju sa izrazima iz člana 34 stav 1 ovog zakona uz navođenje mjesta uzgoja poljoprivrednih sirovina od kojih se proizvod sastoji, u jednom od sljedećih oblika:
 - 1) „uzgajano u MNE“, ako je sirovina poljoprivrednog porijekla uzgajana u Crnoj Gori; ili
 - 2) „uzgajano van MNE“ ako je sirovina poljoprivrednog porijekla uzgajana van Crne Gore; ili
 - 3) „uzgajano u MNE/van MNE“ ako je dio sirovina poljoprivrednog porijekla uzgajana u Crnoj Gori, a dio van Crne Gore.
- (3) Za proizvode iz akvakulture riječ „uzgajano“ može se zamijeniti riječima „iz akvakulture“, a riječi „van MNE“ mogu se zamijeniti ili dopuniti nazivom države ili nazivom države i regije ako su sve sirovine poljoprivrednog porijekla od kojih se sastoji proizvod uzgojene u toj državi ili regiji.
- (4) Za označavanje mjesta uzgoja sirovina poljoprivrednog porijekla od kojih se sastoji proizvod iz stava 2 tač. 1 i 3 ovog člana, mali udjeli u masi sastojaka se mogu zanemariti, pod uslovom da ukupna količina zanemarenih sastojaka ne prelazi 5% ukupnog udjela u masi sirovina poljoprivrednog porijekla.
- (5) Riječi „u MNE“, ili „van MNE“ po boji, veličini i tipu slova ne smiju biti uočljivije od naziva proizvoda.
- (6) Oznake iz st. 1 i 2 ovog člana, kao i iz člana 34 stav 4 ovog zakona navode se na istaknutom mjestu tako da su lako uočljive, jasno čitljive i neizbrisive.
- (7) Sadržaj, izgled, veličinu, oblik, način korišćenja i isticanja loga propisuje Ministarstvo.

Oznaka za organski proizvod

Član 37

- (1) Logo se koristi za označavanje, reklamiranje i prezentaciju proizvoda koji ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom.
- (2) Logo se može koristiti u informativne i obrazovne svrhe, pod uslovom da se potrošači ne dovode u zabludu u pogledu organske proizvodnje određenih proizvoda.
- (3) Logo za organski proizvod ne smije da se koristi za prerađenu hranu iz člana 34 stav 6 tač. 2 i 3 ovog zakona, kao ni za proizvode iz prelaznog perioda iz člana 34 stav 4 ovog zakona.

V. STRUČNA KONTROLA I SERTIFIKCIJA U ORGANSKOJ PROIZVODNJI

Sistem stručne kontrole

Član 38

- (1) Organska proizvodnja podliježe stručnoj kontroli, radi sertifikacije u organskoj proizvodnji.
- (2) Učestalost stručne kontrole iz stava 1 ovog člana određuje se na osnovu procjene rizika od nepoštovanja pravila utvrđenih ovim zakonom.
- (3) Subjekti podliježu stručnoj kontroli najmanje jednom godišnje, osim onih koji se bave trgovinom na veliko upakovanom hranom i koji vrše prodaju proizvoda krajnjem korisniku ili potrošaču.

Uslovi za obavljanje stručne kontrole

Član 39

- (1) Stručnu kontrolu i sertifikaciju organske proizvodnje obavlja kontrolno tijelo, na osnovu ovlaštenja Ministarstva, u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Kontrolno tijelo mora da ispunjava sljedeće uslove i to da:
 - 1) je registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata;
 - 2) ispunjava uslove u pogledu tehničke opremljenosti i stručnog kadra;
 - 3) ima uspostavljenu standardnu proceduru stručne kontrole koja sadrži detaljan opis kontrolnih mjera i mjera predostrožnosti za koje se tijelo obavezuje da će ih primjenjivati na subjekte nad kojima vrši kontrolu;
 - 4) ima dokaz o akreditaciji u skladu sa važećom verzijom međunarodnog harmonizovanog standarda za „Ocjenju usaglašenosti – Zahtjevi za tijela koja sertifikuju proizvode, procese i usluge“ (ISO/IEC 17065), odnosno da ima sertifikat o akreditaciji koji izdaje Akreditaciono tijelo Crne Gore ili akreditaciono tijelo Evropske unije ili akreditaciono tijelo iz treće države koje je potpisnik EA MLA sporazuma (Multilateralnog sporazuma EA o međusobnom priznavanju).
- (3) Kontrolno tijelo podnosi zahtjev za obavljanje poslova stručne kontrole i sertifikacije Ministarstvu.
- (4) Na osnovu zahtjeva iz stava 3 ovog člana i dostavljenih dokaza o ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana, Ministarstvo donosi rješenje kojim se ovlašćuje kontrolno tijelo za obavljanje stručne kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji.
- (5) Obrazac zahtjeva iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Sistem sertifikacije u organskoj proizvodnji

Član 40

- (1) Kontrolno tijelo vrši stručnu kontrolu radi sertifikacije u organskoj proizvodnji na osnovu prijave subjekta, odnosno grupe subjekata koji proizvode, pripremaju, distribuiraju ili skladište organske proizvode ili proizvode iz prelaznog perioda i koji uvoze ili izvoze ili stavljaju u promet organske proizvode.
- (2) Na osnovu prijave iz stava 1 ovog člana subjekat i kontrolno tijelo zaključuju ugovor o vršenju kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji.
- (3) U slučaju da subjekat, odnosno grupa subjekata imaju zaključen ugovor iz stava 2 ovog člana sa više kontrolnih tijela dužni su da u prijavi za vršenje stručne kontrole radi sertifikacije u organskoj proizvodnji navedu kontrolna tijela sa kojima su zaključili taj ugovor.
- (4) Izuzetno od st. 1, 2 i 3 ovog člana, subjekti koji vrše promet upakovanih organskih proizvoda direktno krajnjem potrošaču ili korisniku nijesu obavezni da podnose prijavu za stručnu kontrolu, niti da posjeduju sertifikat iz člana 41 ovog zakona pod uslovom da organske proizvode ne proizvode, ne pripremaju i ne skladište (osim u slučaju kada su radnje povezane sa mjestom prodaje), ne vrše uvoz, niti podugovaraju ove aktivnosti sa drugim subjektom.
- (5) Ako subjekat, odnosno grupa subjekata dio svojih aktivnosti povjere trećoj strani kao podugovaraču, treća strana mora da ispunjava uslove propisane ovim zakonom, osim ako subjekat, odnosno grupa subjekata u prijavi navede da je i dalje odgovorna za organsku proizvodnju i da odgovornost nije prenijela na podugovarača.
- (6) U slučajevima iz stava 5 ovog člana kontrolno tijelo vrši verifikaciju usaglašenosti povjerenih aktivnosti podugovaračima u skladu sa ovim zakonom.

Sertifikat za organsku proizvodnju

Član 41

- (1) Kontrolno tijelo subjektu ili grupi subjekata koji su prijavili aktivnosti u skladu sa članom 40 stav 1 ovog zakona i koji su ispunili uslove propisane ovim zakonom, izdaje sertifikat za organsku proizvodnju (u daljem tekstu: sertifikat):
 - u elektronskom i/ili pisanom obliku;
 - u kojem se jasno navodi subjekt, odnosno grupa subjekata, uključujući i spisak njenih članova, kategoriju proizvoda koje obuhvata, kao i period važenja.
- (2) Subjekti i grupe subjekata ne smiju stavlјati u promet proizvode iz člana 2 stav 1 ovog zakona kao organske proizvode ili proizvode iz prelaznog perioda ako ne posjeduju sertifikat.
- (3) Subjekti ili grupa subjekata ne mogu dobiti sertifikat od više kontrolnih tijela za istu kategoriju proizvoda, uključujući slučajeve i kada taj subjekat ili grupa subjekata učestvuje u različitim fazama proizvodnje, prerade i distribucije.
- (4) Subjekt kao član grupe subjekata ne može dobiti pojedinačni sertifikat ni za jednu aktivnost koja je obuhvaćena sertifikacijom grupe subjekata kojoj pripada.
- (5) Subjekti i grupe subjekata su dužni da provjere sertifikate dobavlјača od kojih nabavljaju organske proizvode.
- (6) Proizvodi koji se sertifikuju razvrstavaju u sljedeće kategorije:
 - neprerađeno bilje i biljni proizvodi, uključujući sjeme i drugi biljni reproduktivni materijal;
 - životinje i neprerađeni proizvodi životinjskog porijekla;
 - alge i neprerađeni proizvodi akvakulture;
 - prerađeni poljoprivredni proizvodi, uključujući proizvode akvakulture koji se koriste kao hrana;
 - hrana za životinje; i
 - vino.
- (7) Bliže uslove, način izdavanja, sadržaj i obrazac sertifikata propisuje Ministarstvo.

Oduzimanje sertifikata subjektu

Član 42

- (1) Ako su u postupku stručne kontrole utvrđene neusaglašenosti sa ovim zakonom koje utiču na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije, uključujući i one koje nastaju kao posljedica upotrebe neodobrenih proizvoda, supstanci ili postupaka, ili miješanja sa proizvodima koji nijesu iz organske proizvodnje, kontrolno tijelo oduzima sertifikat subjektu.
- (2) Sertifikat se oduzima i u slučaju utvrđenih neusaglašenosti sa ovim zakonom prilikom vršenja službenih kontrola, na osnovu izvještaja nadležnog inspektora.

Grupa subjekata

Član 43

- (1) Grupu subjekata čine subjekti koji proizvode proizvode iz člana 2 stav 1 ovog zakona i koji se mogu baviti i preradom, pripremom ili stavlјanjem u promet hrane ili hrane za životinje ako je:
 - utvrđen pojedinačni trošak sertifikacije u odnosu na ukupni promet svakog člana ili standardnog ekonomskog rezultata organske proizvodnje i ako je utvrđen godišnji

- promet organske proizvodnje ili standardni ekonomski rezultat organske proizvodnje; ili
- utvrđena maksimalna veličina pojedinačnog poljoprivrednog gazdinstva (u ha otvorenog prostora, zaštićenog prostora i stalnih pašnjaka).
- (2) Grupa subjekata:
- 1) je pravno lice upisano u Centralni Registar privrednih subjekata (CRPS);
 - 2) se sastoji samo od članova čije se proizvodne aktivnosti ili moguće dodatne aktivnosti iz stava 1 tačka 1 ovog člana odvijaju u međusobno geografski povezanim područjima u Crnoj Gori;
 - 3) uspostavlja zajednički sistem marketinga za proizvode koje proizvodi; i
 - 4) uspostavlja sistem internih kontrola za dokumentovanje kontrolnih aktivnosti i procedura, pri čemu su dužni da imenuju lice ili tijelo odgovorno za utvrđivanje usaglašenosti svakog člana grupe sa ovim zakonom.
- (3) Uspostavljanje i sprovođenje sistema internih kontrola obuhvata dokumentovane postupke o:
- 1) registraciji članova grupe;
 - 2) sprovedenim kontrolama koje uključuju godišnje interne fizičke kontrole na licu mjesta za svakog člana grupe i dodatne kontrole zasnovane na riziku, koje planira rukovodilac sistema internih kontrola (u daljem tekstu: rukovodilac), a sprovode kontrolori sistema internih kontrola (u daljem tekstu: kontrolori);
 - 3) prijemu novih članova ili odobravanju novih proizvodnih jedinica ili novih aktivnosti postojećih članova nakon što ih odobri rukovodilac na osnovu izveštaja o izvršenoj internoj kontroli;
 - 4) sprovedenoj obuci kontrolora, najmanje jednom godišnje, i ocjenjivanju kontrolora;
 - 5) sprovedenoj obuci članova grupe o procedurama sistema internih kontrola i uslovima propisanim ovim zakonom;
 - 6) kontroli dokumenata i evidencije;
 - 7) mjerama preduzetim u slučaju otkrivanja neusaglašenosti tokom internih kontrola, uključujući i praćenje njihovog sprovođenja;
 - 8) sljedljivosti koja dokazuje porijeklo proizvoda stavljenih u promet u okviru grupe radi praćenja svih proizvoda svih članova grupe i u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije, uključujući procjenu i unakrsnu provjeru prinosa za svakog člana grupe.
- (4) Rukovodioci i kontrolori koje imenuje grupa subjekata mogu biti i članovi grupe subjekata, a broj kontrolora treba da je primjeren i proporcionalan vrsti, strukturi, veličini, proizvodima, aktivnostima i ekonomskom rezultatu organske proizvodnje grupe.
- (5) Rukovodilac:
- 1) provjerava prihvatljivost svakog člana grupe u skladu sa kriterijumima iz stava 1 tač. 1 i 3 ovog člana;
 - 2) sačinjava i obezbjeđuje potpisivanje ugovora o članstvu između svakog člana i grupe, a kojim se članovi obavezuju da će:
 - učestvovati u radu i sprovoditi procedure sistema internih kontrola, uključujući zadatke i odgovornosti koje im dodijeli rukovodilac i voditi evidencije;
 - dozvoliti pristup proizvodnim jedinicama i prisustvovati internim kontrolama koje sprovode kontrolori i službenim kontrolama koje sprovodi Uprava, kao i da će staviti na raspolaganje svu dokumentaciju i evidenciju i potpisati izveštaje o izvršenim kontrolama;

- u slučajevima neusaglašenosti prihvatiti i sprovesti mjere u skladu sa odlukom rukovodioca, kontrolnog tijela i/ili Uprave u određenom vremenskom periodu; i
 - bez odlaganja obavjestiti rukovodioca o sumnji na neusaglašenost;
- 3) razvija procedure sistema internih kontrola, vodi evidencije, čuva potrebnu dokumentaciju, stara se o njihovom ažuriranju i omogućava pristup procedurama, evidencijama i dokumentaciji kontrolorima, a po potrebi i članovima grupe;
 - 4) sačinjava listu članova grupe i redovno je ažurura;
 - 5) dodeljuje zadatke i odgovornosti kontrolorima;
 - 6) predstavlja grupu subjekata pred Ministarstvom, Upravom i kontrolnim tijelom;
 - 7) provjerava izjave o sukobu interesa kontrolora na godišnjem nivou;
 - 8) vrši raspored internih kontrola i obezbjeđuje njihovu adekvatnu implementaciju u skladu sa stavom 2 tačka 4 i stavom 3 tačka 2 ovog člana;
 - 9) organizuje odgovarajuću obuku za kontrolore i sprovodi godišnje ocjenjivanje njihovih kompetencija i kvalifikacija;
 - 10) odlučuje o mjerama u slučaju neusaglašenosti sa mjerama uspostavljenim dokumentovanim postupcima iz stava 3 tačka 2 ovog člana i obezbjeđuje njihovo sprovođenje;
 - 11) odlučuje o podugovaranju aktivnosti, uključujući podugovaranje poslova kontrolora i potpisuje odgovarajuće ugovore.
- (6) Kontrolor:
- 1) vrši interne kontrole članova grupe u skladu sa rasporedom i postupcima koje utvrdi rukovodilac;
 - 2) izrađuje izveštaje o kontroli i u razumnom roku ih dostavlja rukovodiocu;
 - 3) podnosi potpisanu izjavu o nepostojanju sukoba interesa i ažurira je jednom godišnje; i
 - 4) učestvuje u obukama koje organizuje rukovodilac.
- (7) Način uspostavljanja i sprovođenja sistema kontrole grupe subjekata propisuje Ministarstvo.

Oduzimanje sertifikata grupi subjekata

Član 44

- (1) Ako su utvrđeni nedostaci u uspostavljanju ili funkcionisanju sistema kontrole iz člana 43 stav 3 ovog zakona, a naročito u slučaju propusta u otkrivanju ili ispravljanju neusaglašenosti pojedinih članova grupe koje utiču na integritet organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda, kontrolno tijelo oduzima sertifikat za grupi subjekata.
- (2) Nedostacima sistema internih kontrola iz stava 1 ovog člana smatra se:
 - proizvodnja, prerada, priprema ili stavljanje u promet proizvoda članova ili proizvodnih jedinica čije je članstvo suspendovano ili povučeno;
 - stavljanje u promet proizvoda za koje je rukovodilac zabranio upotrebu oznaka koje upućuju na organsku proizvodnju;
 - dodavanje novih članova na listu članova ili promjena aktivnosti postojećih članova bez sprovedene interne procedure provjere prihvatljivosti;
 - nesprovođenje godišnjih internih fizičkih kontrola na licu mjesta kod svakog člana grupe u određenoj godini;
 - ako se ne navedu članovi koji su suspendovani sa liste članova grupe;
 - velika odstupanja između nalaza internih kontrola koje su izvršili interni kontrolori, stručnih kontrola koje je izvršilo kontrolno tijelo i službenih kontrola koje je izvršila Uprava;

- ozbiljni nedostaci u donošenju odgovarajućih mjera ili sprovođenju neophodnih naknadnih mjera zbog neusaglašenosti koju su utvrdili interni kontrolori, kontrolno tijelo i/ili Uprava; i
- broj i kompetencije internih kontrolora ne odgovaraju vrsti, strukturi, veličini, proizvodima, aktivnostima i ekonomskom rezultatu organske proizvodnje grupe subjekata.

Izveštaj o sprovedenoj kontroli

Član 45

- (1) Kontrolno tijelo dužno je da, u roku od 30 dana od dana završetka kontrole subjekta, odnosno grupe subjekata, dostavi Ministarstvu i subjektu kontrole izvještaj o sprovedenoj kontroli.
- (2) Ako kontrolno tijelo utvrdi ili posumnja da subjekat, odnosno grupa subjekata ne postupaju u skladu sa uslovima utvrđenim ovim zakonom dužno je da, bez odlaganja, o tome obavijesti Ministarstvo i subjekta kontrole.
- (3) Metodologiju za vršenje stručne kontrole u organskoj proizvodnji propisuje Ministarstvo.

Lista subjekata

Član 46

- (1) Kontrolno tijelo sačinjava i ažurira listu subjekata nad kojima vrši stručnu kontrolu, odnosno sa kojima ima zaključen ugovor o vršenju stručne kontrole radi sertifikacije u organskoj proizvodnji (u daljem tekstu: Lista subjekata).
- (2) Lista subjekata sadrži: naziv i sjedište, odnosno ime i adresu subjekta, odnosno grupe subjekata.
- (3) Lista subjekata objavljuje se na internet stranici kontrolnog tijela.
- (4) Kontrolno tijelo je dužno da, najkasnije do 31. januara tekuće godine, dostavi Ministarstvu Listu subjekata nad kojima je do 31. decembra prethodne godine vršio stručnu kontrolu i godišnji izvještaj o sprovedenim stručnim kontrolama.
- (5) Sadržinu, obrazac i način dostavljanja izvještaja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prestanak ovlašćenja

Član 47

Kontrolnom tijelu prestaje ovlašćenje ako:

- 1) stručnu kontrolu ne vrši objektivno i nepristrasno;
- 2) nije efikasno u vršenju stručne kontrole;
- 3) ne preduzima mjere u slučaju utvrđenih nepravilnosti od strane subjekata nad kojima vrši stručnu kontrolu;
- 4) prestane da ispunjava uslove iz člana 39 ovog zakona;
- 5) ne dostavi listu subjekata i godišnji izvještaj o sprovedenim stručnim kontrolama u skladu sa članom 46 stav 4 ovog zakona.

Registar subjekata u organskoj proizvodnji

Član 48

- (1) U Registar subjekata u organskoj proizvodnji mogu se upisati subjekti koji su:
 - upisani u registar poljoprivrednih gazdinstava koje vodi organ državne uprave nadležan za poljoprivredu; i/ili

- upisani u odgovarajuće registre koje vodi organ uprave nadležan za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove; i
 - subjekti koji su zaključili ugovor o vršenju kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji iz člana 40 stav 2 ovog zakona.
- (2) Upis u Registar iz stava 1 ovog člana obavezan je i za uvoznike, odnosno izvoznike organskih proizvoda u skladu sa zakonom.
- (3) Registar iz stava 1 ovog člana vodi Ministarstvo u elektronskoj formi.
- (4) Upis u Registar iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu zahtjeva.
- (5) Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.
- (6) Registar iz stava 1 ovog člana je javan i objavljuje se na internet stranici Ministarstva.
- (7) Bliži sadržaj, način upisa i vođenja Registra iz stava 1 ovog člana, kao i sadržaj zahtjeva i potrebnu dokumentaciju propisuje Ministarstvo.

VI. PROMET ORGANSKIM PROIZVODIMA

Izvoz organskih proizvoda

Član 49

- (1) Organski proizvod može da se izvozi iz Crne Gore kao organski i da nosi logo ako ispunjava uslove za organsku proizvodnju propisane ovim zakonom i uslove države u koju se proizvod izvozi.
- (2) Organski proizvod koji se uvozi radi izvoza (re-eksport) mora da ispunjava uslove propisane ovim zakonom, kao i propisane uslove države uvoza ili uslove utvrđene posebnim ugovorom sa državom uvoza.
- (3) Proizvode iz st. 1 i 2 ovog člana mora da prati obavezna dokumentacija za potrebe carinske kontrole, a naročito sertifikat za izvoz organskih proizvoda koji može biti u pisanoj i/ili elektronskoj formi, a po potrebi i druga dokumentacija u skladu sa zakonima kojima se uređuju bezbjednost hrane, veterina, zdravstvena zaštita bilja, sredstva za zaštitu bilja, sredstva za ishranu bilja i sjemenski i sadni materijal.
- (4) Bliže uslove za postupak izvoza organskih proizvoda propisuje Ministarstvo.

Uvoz organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda

Član 50

- (1) Proizvod se može uvoziti u Crnu Goru kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda ako:
- 1) su proizvodi u skladu sa članom 2 st. 1 i 2 ovog zakona;
 - 2) su proizvodi:
 - a) koji dolaze iz države članice Evropske unije i ako su subjekti i grupe subjekata, uključujući izvoznike u drugoj državi bili predmet kontrola kontrolnih organa ili kontrolnih tijela sa službene liste Evropske komisije;
 - b) koji dolaze iz država koje nijesu članice Evropske unije, ako su subjekti i grupe subjekata, uključujući izvoznike u drugoj državi, bili predmet kontrola kontrolnih organa i kontrolnih tijela ovlašćenih od strane Evropske komisije i koji posjeduju sertifikat kojim se potvrđuje usaglašenost sa odredbama ovog zakona;
 - c) koji dolaze iz država koje se nalaze na listi država kojima je Evropska komisija dozvolila uvoz organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda u Evropsku uniju; i

- d) koji dolaze iz druge priznate države u skladu sa članom 10 tačka 42 ovog zakona.
- (2) Subjekti iz država iz kojih se vrši uvoz treba da budu u mogućnosti da uvoznicima, Ministarstvu, Upravi i kontrolnom tijelu u Crnoj Gori i nadležnim organima u tim drugim državama pruže informacije kojima se omogućava identifikacija subjekata, njihovih dobavljača i njihovih kontrolnih organa ili kontrolnih tijela radi obezbjeđenja sljedljivosti organskog proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda.
 - (3) Proizvodi iz stava 1 ovog člana mogu se uvoziti samo preko određenih graničnih prelaza na kojim je organizovan carinski, fitosanitarni i veterinarski inspeksijski nadzor i mjestima unošenja na kojima je organizovan carinski nadzor i nadzor inspekcije za hranu u skladu sa zakonima kojima se uređuju bezbjednost hrane, veterina, zdravstvena zaštita bilja, sredstva za zaštitu bilja i sredstva za ishranu bilja.
 - (4) Subjekti koji uvoze organske proizvode dužni su da ih prijave i naznače na carinskim dokumentima da se radi o organskim proizvodima.
 - (5) Proizvodi iz stava 1 ovog člana podliježu inspeksijskom pregledu i stručnoj kontroli u skladu sa stavom 3 ovog člana, a pregled obuhvata:
 - pregled dokumentacije koja prati proizvod (sertifikat, faktura i drugo);
 - provjeru identiteta proizvoda, kojom se na osnovu cjeline ili jednog, odnosno više reprezentativnih uzoraka utvrđuje sadržaj proizvoda;
 - fizički pregled proizvoda, uključujući pakovanje, ambalažu i prevozno sredstvo, koji se obavlja vizuelno, a u slučaju sumnje na neusaglašenost uzimanjem uzoraka proizvoda radi laboratorijskih analiza.
 - (6) Kontrolno tijelo najmanje jednom godišnje sprovodi fizičku kontrolu uvoznika, a kontrolu dokumentacije nakon svake prijave za uvoz.
 - (7) Organ uprave nadležan za poslove carina dužan je da dostavi Ministarstvu izvještaj o uvozu organskih proizvoda koji sadrži podatke o: državi porijekla, nazivu uvoznika, vrsti i količini uvezenih organskih proizvoda, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.
 - (8) Bliže uslove za uvoz organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda propisuje Ministarstvo.

Stavljanje u promet biljnog reproduktivnog materijala proizvedenog od organskog heterogenog materijala

Član 51

- (1) Biljni reproduktivni materijal proizveden od organskog heterogenog materijala može se staviti u promet bez ispunjavanja uslova za registraciju i bez ispunjavanja sertifikacionih kategorija predosnovnog, osnovnog i sertifikovanog materijala ili zahtjeva za druge kategorije propisanih zakonima kojima se uređuju sjeme i sadni materijal i sjemenski materijal poljoprivrednog bilja.
- (2) Biljni reproduktivni materijal iz stava 1 ovog člana može staviti u promet dobavljač u skladu sa zakonima kojima se uređuju sjeme i sadni materijal i sjemenski materijal poljoprivrednog bilja.
- (3) Bliže uslove za proizvodnju i stavljanje u promet biljnog reproduktivnog materijala od organskog heterogenog materijala propisuje Ministarstvo.

Ekvivalentnost

Član 52

- (1) Organski proizvodi ili proizvodi iz prelaznog perioda iz člana 50 ovog zakona mogu se staviti u promet ako kontrolno tijelo, u postupku priznavanja sertifikata, utvrdi da:

- 1) je proizvod proizveden u skladu sa pravilima proizvodnje koja su ekvivalentna uslovima za organsku proizvodnju propisanim ovim zakonom;
 - 2) su subjekti bili podvrgnuti sistemu kontrole koji je ekvivalentan sistemu kontrole propisanom ovim zakonom.
- (2) U postupku priznavanja sertifikata uvoznik je dužan da kontrolnom tijelu dostavi dokumentaciju na osnovu koje može da se utvrdi da li taj proizvod ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana.
- (3) Subjektima koji ispunjavaju uslove iz stava 1 ovog člana kontrolno tijelo izdaje potvrdu o ekvivalentnosti.
- (4) Dokumentaciju iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Slobodno kretanje organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda

Član 53

Uprava, odnosno kontrolno tijelo ne smiju zbog razloga povezanih sa proizvodnjom, označavanjem ili reklamiranjem proizvoda zabraniti ili ograničiti stavljanje u promet organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda koji podliježu kontroli nekog drugog nadležnog organa, kontrolnog organa ili kontrolnog tijela koje se nalazi u drugoj državi ako su ti proizvodi usaglašeni sa ovim zakonom, a naročito se:

- 1) ne smiju obavljati službene kontrole, kao ni druge službene aktivnosti, osim onih propisanih odredbama o službenim kontrolama ovog zakona;
- 2) ne smiju naplaćivati naknade za službene kontrole i druge službene aktivnosti, osim onih koje su propisane ovim zakonom.

VII. SLUŽBENE KONTROLE

Područje primjene

Član 54

Službenim kontrolama potvrđuje se ispunjenost uslova za organsku hranu propisanih ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor, radi provjere usaglašenosti organske proizvodnje i označavanja organskih proizvoda.

Organizacija službenih kontrola

Član 55

- (1) Službene kontrole obuhvataju: inspeksijski nadzor, monitoring, provjeru ispunjenosti uslova propisanih ovim zakonom, reviziju, uzimanje uzoraka i laboratorijska ispitivanja.
- (2) Službene kontrole nad sprovođenjem ovog zakona koje se odnose na monitoring, provjeru ispunjenosti uslova propisanih ovim zakonom, reviziju i uzimanje uzoraka radi laboratorijskog ispitivanja vrši Uprava.
- (3) Službene kontrole koje se odnose na inspeksijski nadzor vrši Ministarstvo preko poljoprivrednih inspektora i Uprava preko inspektora za hranu, službenih veterinarara na granici i graničnih fitosanitarnih inspektora.
- (4) Uprava je dužna da:
 - obezbijedi da se službene kontrole vrše nad životinjama i proizvodima organskog porijekla u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije;

- obezbijedi da se službene kontrole vrše nad supstancama, materijalima ili drugim predmetima koji mogu uticati na svojstva proizvoda iz organske proizvodnje i njihovu usaglašenost sa zahtjevima u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije;
- obezbijedi da se službene kontrole vrše nad opremom, prevoznim sredstvima, prostorijama, odnosno objektima;
- primijeni pripremljene planove za hitne slučajeve, po potrebi;
- obezbijedi nepristrasnost, kvalitetno vršenje i dosljednost vršenja službenih kontrola na svim nivoima;
- vrši kontrolu primjene postupaka koji se zasnivaju na principima analize opasnosti i kritičnim kontrolnim tačkama - Hazard Analysis and Critical Control Point (u daljem tekstu: HACCP) i dobre poljoprivredne prakse;
- obezbijedi efikasnu koordinaciju i saradnju za sprovođenje službenih kontrola;
- uspostavi sistem službenih kontrola pri uvozu;
- obezbijedi finansijska sredstva za vršenje službenih kontrola;
- preduzima upravne mjere i radnje u skladu sa ovim zakonom;
- saraduje sa Evropskom komisijom; i
- vrši druge poslove u skladu sa zakonom.

Sprovođenje službenih kontrola

Član 56

- (1) Redovne službene kontrole nad subjektima i grupom subjekata u organskoj proizvodnji vrše se na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, uzimajući u obzir:
 - 1) utvrđene rizike povezane sa:
 - životinjama i proizvodima iz člana 2 stav 1 ovog zakona;
 - aktivnostima koje preduzimaju subjekat ili grupa subjekata;
 - mjestom obavljanja djelatnosti i aktivnosti subjekata i grupe subjekata; i
 - korišćenjem proizvoda, procesa, materijala ili supstanci koje mogu da utiču na organsku proizvodnju
 - 2) informacije koje mogu da dovedu potrošača u zabludu u pogledu vrste, identiteta, svojstava, sastava, količine, roka trajanja, države ili mjesta porijekla organskog proizvoda, kao i načina organske proizvodnje;
 - 3) podatke o prethodno izvršenim kontrolama i njihovu usaglašenost sa ovim zakonom;
 - 4) pouzdanost i rezultate kontrola radi provjere usaglašenosti sa ovim zakonom; i
 - 5) druge informacije koje mogu ukazivati na neusaglašenost sa ovim zakonom.
- (2) Službene kontrole sprovode se redovno, sa odgovarajućom učestalošću, na osnovu analize rizika, uzimajući u obzir:
 - 1) identifikovane rizike kod živih životinja, u hrani ili hrani za životinje, kod subjekta u poslovanju hranom ili hranom za životinje, kod korišćenja hrane ili hrane za životinje ili u bilo kojem procesu, u vezi sa materijalom, supstancom, radnjom ili postupcima koji mogu uticati na bezbjednost hrane ili hrane za životinje, na zdravlje ili dobrobit životinja;
 - 2) podatke o ranijem postupanju subjekta u poslovanju hranom ili hranom za životinje u pogledu usaglašenosti hrane ili hrane za životinje sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje zdravlje i dobrobit životinja i zakonom kojim se uređuje ishrana i zaštita bilja;
 - 3) pouzdanost provjera koje sprovodi subjekat u poslovanju hranom ili hranom za životinje; i
 - 4) druge informacije koje bi mogle ukazivati na postupanje koje nije u skladu sa zakonom.

- (3) Službene kontrole sprovode se bez prethodne najave, osim u slučaju sprovođenja revizije kada je neophodno prethodno obavijestiti subjekta u poslovanju hranom ili hranom za životinje, a mogu da se sprovode i ad hoc (ad hoc).
- (4) Službene kontrole za organsku hranu, životinje i proizvode iz člana 2 stav 1 ovog zakona vrše se na isti način u slučaju izvoza, prilikom stavljanja u promet na teritoriji Crne Gore i prilikom uvoza u Crnu Goru.

Transparentnost službenih kontrola

Član 57

- (1) Službene kontrole vrše se uz visok nivo transparentnosti, a informacije u vezi sa organizovanjem i sprovođenjem službenih kontrola stavljaju se javnosti na raspolaganje najmanje jednom godišnje i sadrže:
 - 1) vrstu, broj i rezultate službenih kontrola;
 - 2) vrstu i broj utvrđenih slučajeva neusaglašenosti;
 - 3) vrstu i broj slučajeva u kojima su preduzete mjere; i
 - 4) vrstu i broj slučajeva u kojima su izrečene kazne.
- (2) Informacije iz stava 1 ovog člana, po potrebi, mogu se staviti na raspolaganje objavljivanjem godišnjeg izvještaja.
- (3) U slučaju objave netačnih informacija Uprava je dužna da te netačne informacije ispravi.
- (4) Uprava može objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim javnosti informacije o rangiranju pojedinačnih subjekata na osnovu rezultata jedne ili većeg broja službenih kontrola, ako:
 - 1) su kriterijumi rangiranja objektivni, transparentni i javno dostupni; i
 - 2) je uspostavljen sistem kojim se obezbjeđuje regularan i transparentan proces rangiranja.
- (5) Nadležni inspektor koji sprovodi službenu kontrolu ne smije saopštavati javnosti podatke do kojih je došlo tokom obavljanja službene kontrole, a koji su po svojoj prirodi službena tajna.
- (6) Podaci koji se smatraju službenom tajnom podrazumijevaju: povjerljivost postupka u toku, povjerljivost ličnih podataka, dokumenata i podataka koji su zaštićeni kao službena tajna.
- (7) Obaveza čuvanja povjerljivosti podataka dobijenih u postupku službene kontrole ne odnosi se na informacije o ishodu službenih kontrola pojedinačnih subjekata pod uslovom da:
 - 1) je subjektu pružena mogućnost izjašnjenja na informacije, odnosno podatke za koje postoji namjera da se objave ili na drugi način stave na uvid javnosti, prije njihovog objavljivanja ili stavljanja na uvid javnosti, uzimajući u obzir hitnost situacije; i
 - 2) informacije, odnosno podaci koji se objavljuju ili na drugi način stavljaju na uvid javnosti sadrže podatke iz izjašnjenja subjekata ili se objavljuju ili stavljaju na uvid javnosti zajedno sa izjašnjenjem.

Procedure službenih kontrola

Član 58

- (1) Službene kontrole vrše se prema procedurama koje sadrže uputstva za nadležne inspektore koji sprovode službene kontrole.
- (2) Procedure iz stava 1 ovog člana obuhvataju:
 - organizaciju sprovođenja službenih kontrola;
 - ciljeve koje treba postići;
 - zadatke, odgovornosti i obaveze nadležnih inspektora;
 - postupak uzimanja uzoraka, metode i kontrolne tehnike, tumačenje rezultata i odluke koje iz njih proizlaze;

- mjere koje se preduzimaju nakon izvršenih službenih kontrola;
 - provjeru pogodnosti metoda uzimanja uzoraka, načina ispitivanja i testova otkrivanja;
 - i
 - druge aktivnosti potrebne za efikasno sprovođenje službenih kontrola.
- (3) Efikasnost službenih kontrola Uprava utvrđuje revizijom, radi preduzimanja korektivnih mjera i ažuriranja procedura iz stava 1 ovog člana, po potrebi.
- (4) Uprava može donijeti uputstva i instrukcije za službene kontrole:
- za sprovođenje i primjenu HACCP-a;
 - za druge sisteme kontrole koji su uspostavljeni od strane subjekta u poslovanju hranom i hranom za životinje radi efikasnijeg ispunjavanja propisanih zahtjeva; i
 - mikrobiološkoj, fizičkoj i hemijskoj bezbjednosti hrane i hrane za životinje.
- (5) Nadležni inspektor koji sprovodi službenu kontrolu sačinjava zapisnik o izvršenoj službenoj kontroli koji sadrži predmet i cilj službene kontrole, primijenjenu tehniku, odnosno metodu kontrole, rezultat službene kontrole i po potrebi radnje i mjere koje je subjekat u poslovanju hranom ili hranom za životinje dužan da preduzme u slučaju utvrđivanja neusaglašenosti.
- (6) Zapisnik iz stava 5 ovog člana sačinjava se u tri primjerka, od kojih se jedan primjerak uručuje subjektu u poslovanju hranom i koji potpisuje nadležni inspektor i subjekat u poslovanju hranom ili hranom za životinje.
- (7) Procedure iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zapisnici o službenim kontrolama

Član 59

- (1) O svakoj izvršenoj službenoj kontroli sastavlja se zapisnik koji može biti u pisanom ili elektronskom obliku i koji mora da sadrži:
- 1) opis predmeta i cilja službene kontrole;
 - 2) primjenjene metode;
 - 3) rezultat službene kontrole; i
 - 4) po potrebi, mjere koje je subjekat dužan da preduzme u slučaju utvrđivanja neusaglašenosti.
- (2) Subjektu koji podliježe službenoj kontroli se na njegov zahtjev obezbjeđuje kopija zapisnika iz stava 1 ovog člana, osim u slučaju izdavanja službenog sertifikata ili službene potvrde ili ako se za potrebe sudskih postupaka ne zahtijeva drugačije.
- (3) Ako se službenom kontrolom utvrdi neusaglašenost, subjekat se o tome obavještava u pisanoj formi, bez odlaganja.
- (4) St. 1, 2 i 3 ovog člana se primjenjuju i na kontrolna tijela za organsku proizvodnju kojima su delegirani određeni poslovi službenih kontrola.

Uzimanje uzoraka

Član 60

- (1) Uzorci uzeti prilikom sprovođenja stručne kontrole i službenih kontrola dostavljaju se ovlaštenoj laboratoriji (u daljem tekstu: službena laboratorija) radi laboratorijskog ispitivanja.
- (2) Ispitivanje uzoraka uzetih sprovođenjem službenih kontrola vrše službene laboratorije u skladu sa zakonom kojim se propisuje bezbjednost hrane.

Vršenje i sprovođenje službenih kontrola

Član 61

Bliže uslove, način vršenja službenih kontrola, kao i mjere koje se preduzimaju prilikom sprovođenja službenih kontrola propisuje Ministarstvo.

VIII. SLUŽBENE KONTROLE PRILIKOM UVOZA

Službene kontrole prilikom uvoza životinja i proizvoda organskog porijekla

Član 62

- (1) Radi utvrđivanja usaglašenosti sa ovim zakonom, Uprava sprovodi službene kontrole prilikom uvoza životinja i proizvoda organskog porijekla u Crnu Goru.
- (2) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana sprovode se na odgovarajućem mjestu unutar carinskog područja Crne Gore, koje obuhvata:
 - 1) mjesto ulaska u Crnu Goru;
 - 2) granično kontrolno mjesto;
 - 3) mjesto stavljanja u promet u Crnoj Gori;
 - 4) skladišta i objekte subjekta odgovornog za pošiljku;
 - 5) mjesto odredišta.
- (3) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana obuhvataju provjeru:
 - dokumentacije; i
 - identiteta i fizičke provjere u zavisnosti od rizika.
- (4) Nadležni organi na graničnim kontrolnim mjestima i drugim mjestima ulaska pošiljke u Crnu Goru, kad postoji sumnja da njihov ulazak u Crnu Goru može predstavljati rizik, mogu sprovoditi službene kontrole i na:
 - 1) prevoznim sredstvima, uključujući i prazna; i
 - 2) ambalaži.
- (5) Na graničnim kontrolnim mjestima tokom sprovođenja službenih kontrola nadležni inspektori saraduju sa službenim licima organa uprave nadležnog za poslove carina.
- (6) Organ uprave nadležan za poslove carina ne smije dozvoliti unos, odnosno ulaz ili promet u slobodnim zonama i slobodnim skladištima životinja i proizvoda organskog porijekla u Crnu Goru bez pregleda nadležnih inspektora.

Uzorkovanja, osim onih koji podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 63

Prilikom uzimanja uzoraka, nadležni inspektori će:

- 1) o uzimanju uzoraka obavijestiti subjekte i po potrebi nadležne carinske organe; i
- 2) odlučiti da li pošiljku treba zadržati do dobijanja rezultata analiza i ispitivanja ili je mogu pustiti, pod uslovom da se obezbjedi sljedljivost pošiljke.

Pošiljke životinja i proizvoda iz organske proizvodnje koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 64

- (1) Radi utvrđivanja usaglašenosti, nadležni inspektori na graničnim kontrolnim mjestima sprovode službene kontrole pošiljki životinja i proizvoda iz organske proizvodnje koje ulaze u Crnu Goru.

- (2) Subjekti odgovorni za pošiljku iz stava 1 ovog člana dužni su da tu pošiljku prijave radi vršenja službenih kontrola na graničnom kontrolnom mjestu.

Pošiljke životinja i proizvoda iz organske proizvodnje izuzete od službenih kontrola na graničnim kontrolnim mjestima

Član 65

Izuzetno od čl. 62 do 64 ovog zakona, službene kontrole se ne vrše nad pošiljkama koje:

- 1) se šalju kao komercijalni uzorak ili primjerak za izložbu, a koje nijesu namijenjene stavljanju u promet;
- 2) su namijenjene za naučne svrhe;
- 3) nijesu istovarene, a namijenjene su za konzumaciju posadi i putnicima u prevoznim sredstvima u međunarodnom prevozu;
- 4) su dio ličnog prtljaga putnika i namijenjene su za ličnu potrošnju ili upotrebu;
- 5) se šalju fizičkim licima i nijesu namijenjene za stavljanje u promet (malim pošiljkama).

Sumnja na neusaglašenost pošiljke

Član 66

- (1) Ako nadležni inspektor posumnja da pošiljka koja ulazi u Crnu Goru ne ispunjava uslove propisane ovim zakonom, da identitet pošiljke ili konačno mjesto odredišta pošiljke nijesu usaglašeni i da sertifikat koji prati pošiljku nije odgovarajući, privremeno će zabraniti stavljanje pošiljke u promet do dobijanja dokaza na osnovu kojih potvrđuje ili otklanja sumnje u neusaglašenost.
- (2) Ako se dokaže da ne postoji neusaglašenost koja utiče na integritet organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda, subjektu se dozvoljava upotreba tih proizvoda ili njihovo stavljanje u promet kao organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda.

Postupanje u slučaju utvrđene neusaglašenosti

Član 67

- (1) Kada se utvrdi neusaglašenost, Uprava i kontrolno tijelo:
 - 1) preduzimaju radnje za utvrđivanje porijekla i obima neusaglašenosti i utvrđivanje odgovornosti subjekta;
 - 2) preduzimaju odgovarajuće mjere kojima se obezbjeđuje da će subjekat da otkloni neusaglašenosti i spriječi njihovo dalje pojavljivanje;
 - 3) prilikom odlučivanja o mjerama koje treba preduzeti, uzimaju u obzir prirodu neusaglašenosti i prethodne rezultate subjekta u pogledu usaglašenosti.
- (2) Radi obezbjeđivanja ispunjavanja uslova organske proizvodnje u skladu sa stavom 1 ovog člana, nadležni organi će:
 - 1) narediti tretman robe, promjenu deklaracije ili pružanje korektivnih informacija potrošačima;
 - 2) ograničiti ili zabraniti stavljanje u promet pošiljki, njihovo premještanje, ulazak u Crnu Goru ili izvoz iz Crne Gore;
 - 3) zabraniti povratak pošiljke u državu iz koje je otpremljena ili narediti njen povratak u državu iz koje je otpremljena;
 - 4) narediti subjektu da poveća učestalost sopstvenih kontrola;
 - 5) narediti da određene aktivnosti tog subjekta budu predmet pojačane ili sistematske službene kontrole;

- 6) narediti povrat, povlačenje, uklanjanje i uništavanje pošiljki koje prati sertifikat iz organske proizvodnje, odobravajući, po potrebi, upotrebu u druge svrhe od one kojoj je prvobitno bila namijenjena;
 - 7) narediti izolaciju ili zatvaranje na odgovarajući vremenski period cijelog ili dijela poslovanja tog subjekta, ili njegovih objekata, poljoprivrednih gazdinstava ili drugih prostorija;
 - 8) na određeni vremenski period narediti prestanak svih ili dijela aktivnosti tog subjekta;
 - 9) narediti suspenziju ili povlačenje registracije ili odobrenja za objekat, pogon, poljoprivredno gazdinstvo ili prevozna sredstva, ovlašćenja prevoznika ili sertifikata o osposobljenosti vozača.
- (3) Nadležni organi dostavljaju subjektu ili njegovom predstavniku:
- 1) pismeno obavještenje o odluci u vezi sa radnjom ili mjerom koju treba preduzeti u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana, zajedno sa razlozima za tu odluku; i
 - 2) informacije o pravu na žalbu protiv takvih odluka i rokovima u vezi sa pravom na žalbu.
- (4) Troškove nastale u postupku utvrđivanja neusaglašenosti snose odgovorni subjekti.

Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove za ulazak u Crnu Goru

Član 68

- (1) Nadležni inspektori će staviti pod službeni nadzor svaku pošiljku koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usaglašena sa ovim zakonom i zabraniti njen ulazak u Crnu Goru.
- (2) Nadležni inspektori će, u zavisnosti od slučaja, svaku takvu pošiljku zadržati sve do donošenja odluke, imajući u vidu posebne uslove za pojedine vrste roba.
- (3) Nadležni inspektori će u vezi sa pošiljkom iz stava 1 ovog člana bez odlaganja narediti subjektu odgovornom za pošiljku da:
 - 1) uništi pošiljku;
 - 2) ponovo otpremi pošiljku van Crne Gore; ili
 - 3) podvrgne pošiljku drugoj mjeri radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa ovim zakonom ili da ,po potrebi, pošiljku prenamijeni u druge svrhe od onih kojima je prvobitno bila namijenjena.
- (4) Nadležni inspektor će uzeti izjavu od subjekta prije nego što mu naredi da preduzme mjere u skladu sa stavom 3 ovog člana, osim ako je zbog rizika neophodno hitno djelovati.
- (5) Kada nadležni inspektor naredi subjektu da preduzme jednu ili više mjera iz stava 3 ovog člana, može izuzetno odobriti subjektu da te mjere preduzme samo na dio te pošiljke, pod uslovom da djelimično uništavanje, ponovno otpremanje ili druga mjera:
 - 1) je takva da obezbjeđuje usaglašenost;
 - 2) ne predstavlja rizik; i
 - 3) ne ometa izvršenje službenih kontrola.
- (6) Nadležni inspektor će o svakoj odluci o zabrani ulaska pošiljke obavijestiti:
 - 1) nadležne organe;
 - 2) carinske organe;
 - 3) nadležni organ države porijekla;
 - 4) subjekta odgovornog za pošiljku; i
 - 5) kontrolno tijelo.
- (7) Ako pošiljka koju prati sertifikat organske proizvodnje nije prijavljena za službenu kontrolu u skladu sa ovim zakonom ili sa uslovima propisanim ovim zakonom, nadležni inspektori

naređuju zadržavanje ili povraćaj te pošiljke i bez odlaganja stavljanje pošiljke pod službeni nadzor.

- (8) Na pošiljke iz stava 7 ovog člana primenjuju se odredbe iz st. 1 i 3 ovog člana, a troškovi sprovođenja mjera idu na teret subjekta odgovornog za pošiljku.
- (9) Nadležni inspektor će:
 - 1) poništiti službene sertifikate i po potrebi druge relevantne dokumente koji prate pošiljke koje su bile predmet mjera u skladu sa st. 3 i 7 ovog člana;
 - 2) saradivati sa organima iz stava 6 ovog člana, kako bi preduzeli mjere radi omogućavanja ponovnog uvoza u Crnu Goru pošiljki kojima je zabranjen ulaz u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Višegodišnji nacionalni plan kontrola

Član 69

Službene kontrole vrše se na osnovu višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola propisanog zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane.

Razmjena informacija

Član 70

- (1) Ministarstvo, Uprava i kontrolno tijelo razmjenjuju relevantne informacije o rezultatima sprovedenih kontrola sa drugim nadležnim organima i kontrolnim tijelima, radi garancije da je neki proizvod proizveden u skladu sa ovim zakonom
- (2) Kada se prilikom stručnih i službenih kontrola utvrdi neusaglašenost organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda koja može imati posljedice za drugu državu, Uprava i kontrolno tijelo informacije o neusaglašenosti dostavljaju bez odlaganja nadležnim organima te države.
- (3) Uprava i kontrolno tijelo razmjenjuju i druge informacije sa drugim kontrolnim organima i kontrolnim tijelima.
- (4) Uprava i kontrolno tijelo razmjenjuju informacije o rezultatima sprovedenih kontrola sa Ministarstvom.
- (5) U slučaju stavljanja pošiljke u promet, nadležni inspektori iz člana 71 ovog zakona i carinska služba dužni su da saraduju u skladu sa zakonom.

IX. NADZOR

Član 71

- (1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo preko poljoprivrednog inspektora i Uprava preko inspektora za hranu, graničnih službenih veterinarara i graničnih fitosanitarnih inspektora.
- (3) Poljoprivredni inspektor vrši inspeksijski nadzor u skladu sa nadležnostima i ovlašćenjima propisanim ovim zakonom i zakonima kojima se uređuje poljoprivreda i ruralni razvoj, slatkovodno ribarstvo i akvakultura, vino, jaka alkoholna pića, poljoprivredno zemljište, maslinarstvo, šeme kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, duvan i stočarstvo.
- (4) Inspektor za hranu vrši inspeksijski nadzor u skladu sa nadležnostima i ovlašćenjima propisanim ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane.

- (5) Granični službeni veterinar vrši inspekcijski nadzor u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i zakonima kojima se uređuju bezbjednost hrane, genetički modificirani organizmi, veterinarstvo i zaštita dobrobiti životinja.
- (6) Granični fitosanitarni inspektor vrši inspekcijski nadzor u skladu sa nadležnostima i ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane, zdravstvena zaštita bilja, sjemenski materijal poljoprivrednog bilja, sadni materijal, genetički modificirani organizmi, zaštita biljnih sorti, sredstva za ishranu bilja i sredstva za zaštitu bilja.

Uslovi za inspektore

Član 72

- (1) Pored opštih i posebnih uslova propisanih zakonom o državnim službenicima i namještenicima, kao i zakona o: bezbjednosti hrane, veterinarstvu i zdravstvenoj zaštiti bilja, inspektori iz člana 71 stav 2 ovog zakona koji vrše službene kontrole moraju da:
 - su obučeni za obavljanje odgovarajućih službenih kontrola; i
 - se kontinuirano stručno usavršavaju.
- (2) Inspektori iz stava 1 ovog člana u zavisnosti od predmeta nadzora mogu biti lica sa završenim VII/1 stepenom stručne spreme iz oblasti veterine, medicine, biologije, hernije, prehrambene tehnologije, poljoprivrednih nauka iz oblasti biljne proizvodnje i stočarstva koji, pored opštih i posebnih uslova propisanih zakonom o državnim službenicima i namještenicima, imaju i položen stručni ispit za rad u organima državne uprave.
- (3) Obuku iz stava 1 tačke 1 ovog člana organizuje Ministarstvo.
- (4) Program i način sprovođenja obuke iz stava 1 tačke 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Ovlaštenja i dužnosti inspektora

Član 73

U sprovođenju službenih kontrola inspektori iz člana 71 stav 2 ovog zakona, pored obaveza i ovlaštenja utvrđenih zakonom o inspekcijskom nadzoru, imaju prava i obaveze i da:

- 1) sprovode službene kontrole u skladu sa ovim zakonom;
- 2) nadziru rad i ispunjavanje uslove subjekata upisanih u Registar;
- 3) nadziru način sakupljanja divljih biljnih vrsta i njihovih djelova;
- 4) nadziru preradu organske hrane i hrane za životinje;
- 5) uzimaju uzorke organskih proizvoda, zemljišta, đubriva, oplemenjivača zemljišta, sredstava za zaštitu bilja i drugih sastojaka koji se primjenjuju u proizvodnji i preradi organskih proizvoda u skladu sa zakonom;
- 6) nadziru označavanje, pakovanje, skladištenje i prevoz proizvoda iz organske proizvodnje;
- 7) vrše pregled dokumentacije i ostalih evidencija koje je subjekt dužan voditi na osnovu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona;
- 8) vrše provjeru propisanih zahtjeva za organsku proizvodnju;
- 9) vrše procjenu uspostavljenih postupaka od strane subjekta u skladu sa ovim zakonom;
- 10) vrše provjeru uzorkovanja od strane subjekta i procjena rezultata i učestalosti uzorkovanja;
- 11) nadziru rad kontrolnih tijela u primjeni ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona;
- 12) sprovode i bilo koje druge potrebne službene aktivnosti kako bi se obezbijedila ispunjenost ciljeva ovog zakona; i

- 13) obavještavaju druge nadležne organe ako utvrde da je povrijeđen zakon ili drugi propisi iz djelokruga drugih nadležnih organa.

Upravne mjere i radnje

Član 74

- (1) Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor, inspektori iz člana 71 stav 2 ovog zakona, kada utvrde neusaglašenost sa zahtjevima utvrđenim ovim zakonom i drugim propisima, imaju i obavezu i ovlaštenja da:
- zabrane upotrebu jonizujućeg zračenja u obradi organske hrane ili hrane za životinje, kao i u obradi sirovina koje se koriste u organskoj hrani ili hrani za životinje (član 14 stav 4);
 - zabrane upotreba kloniranih životinja i uzgoj životinja kod kojih je došlo do pojave vještački izazvane poliplodije (član 14 stav 5);
 - zabrane subjektima i grupama subjekata da genetički modifikovane organizme (GMO), proizvode proizvedene od GMO i proizvode proizvedene pomoću GMO, koriste kao sastojak u hrani ili hrani za životinje, niti kao hranu, hranu za životinje, pomoćna sredstva za preradu, sredstva za zaštitu bilja, đubriva, oplemenjivače zemljišta, biljni reproduktivni materijal, mikroorganizme ili životinje u organskoj proizvodnji (član 16 stav 1);
 - zabrane stočarsku organsku proizvodnju bez zemlje, osim u slučaju pčelarstva (član 18 stav 2);
 - da privremeno zabrane stavljanje u promet predmetnih proizvoda kao organskih proizvoda ili proizvoda iz prelaznog perioda, kao i njihovu upotrebu u organskoj proizvodnji do dobijanja rezultata službenih kontroli (član 32 stav 1 alineja 2);
 - zabrane upotrebu izraza za označavanje proizvoda iz člana 2 stav 1 ovog zakona, kao upotrebu izraza na reklamnim materijalima ili komercijalnim dokumentima proizvoda koji ne ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom (član 34 stav 2);
 - zabrane upotrebu izraza iz člana 34 stav 1 ovog zakona kao trgovačka marka, žig, naziv preduzeća, kao i prakse koje se koriste u označavanju ili reklamiranju (član 34 stav 3);
 - zabrane subjektu i grupi subjekata označavanje ili reklamiranje proizvoda proizvedenih tokom prelaznog perioda kao organske proizvode (član 34 stav 4);
 - zabrane korišćenje izraza iz člana 34 st. 1, 5 i 6 ovog zakona za proizvode koji su označeni ili reklamirani da sadrže genetički modifikovane organizme (GMO), da se sastoje ili da su proizvedeni od njih u skladu sa propisom koji uređuje genetički modifikovane organizme (član 35 stav 5);
 - zabrane subjektu i grupi subjekata korišćenje loga za organski proizvod za prerađenu hranu iz člana 34 stav 6 tač. 2 i 3 ovog zakona, kao i za proizvode iz prelaznog perioda iz člana 34 stav 4 ovog zakona (član 37 stav 3);
 - zabrane subjektu i grupi subjekata stavljanje u promet proizvode iz člana 2 stav 1 ovog zakona kao organske proizvode ili proizvode iz prelaznog perioda ukoliko ne posjeduju sertifikat iz člana 41 stava 1 ovog zakona (član 41 stav 2);
 - zabrane ulazak u Crnu Goru svake pošiljke koju prati sertifikat o organskoj proizvodnji koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usaglašena sa ovim zakonom i stave pod službeni nadzor (član 68 stav 1);
 - naredbe subjektu odgovornom za pošiljku da uništi pošiljku koju prati sertifikat o organskoj proizvodnji koja ulazi u Crnu Goru bez odlaganja (član 68 stav 3 tačka 1);

- narede subjektu odgovornom za pošiljku da ponovo otpremi pošiljku koju prati sertifikat o organskoj proizvodnji koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usaglašena (član 68 stav 3 tačka 2);
 - narede subjektu odgovornom za pošiljku da podvrgne pošiljku koju prati sertifikat o organskoj proizvodnji koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usaglašena sa ovim zakonom, ili da prema potrebi pošiljku prenamijeni u druge svrhe od onih kojima je prvobitno bila namjenjena, bez odlaganja (član 68 stav 3 tačka 3);
 - narede zadržavanje ili povraćaj pošiljke koju prati sertifikat organske proizvodnje koja nije prijavljena za službenu kontrolu u skladu sa ovim zakonom ili sa pravilima koja su donesena na osnovu ovog zakona i stave pod službeni nadzor, bez odlaganja (član 68 stav 7);
 - narede otklanjanje neusaglašenosti utvrđenih službenim kontrolama u skladu sa ovim zakonom;
 - preduzimaju i druge mjere u skladu sa zakonom.
- (2) Inspektori iz stava 1 ovog člana imaju pravo i obavezu da donesu usmeno rješenje za izvršenje određenih mjera u cilju predostrožnosti i hitnosti:
- kada identifikovani rizik za zdravlje ljudi tokom sprovođenja službene kontrole zahtijeva da se određena mjera preduzme odmah, bez odlaganja;
 - kada postoji opasnost od prikrivanja, zamjene ili uništavanja organskih proizvoda ili dokaza ako se mjera ne preduzme odmah.
- (3) Inspektori u obavljanju službene kontrole imaju pravo i obavezu da narede izvršenje usmenog rješenja odmah i usmeno rješenje unose u zapisnik o izvršenom pregledu.
- (4) Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor, inspektori iz člana 71 stav 2 ovog zakona, koji vrše inspekcijski nadzor na graničnom inspekcijskom mjestu, mjestu unošenja ili mjestu krajnjeg odredišta pošiljke (carinsko skladište) kada utvrde neusaglašenost sa zahtjevima utvrđenim ovim zakonom i drugim propisima na pošiljci koja se uvozi u Crnu Goru ili provози preko teritorije Crne Gore preduzimaju mjere propisane ovim zakonom.
- (5) Inspektori iz stava 1 ovog člana, po potrebi, prilikom preduzimanja mjera iz st. 1 i 2 ovog člana mogu da zatraže mišljenje i uzmu u obzir procjenu rizika koju je izdao, Uprava ili ovlašćene stručne i naučne institucije.
- (6) Inspektori iz stava 1 ovog člana moraju da čuvaju kao strogo povjerljiv identitet podnosioca inicijative kojom se ukazuje na povredu ovog zakona.

Primjena propisa

Član 75

Na pitanja sprovođenja nadzora i kontrola koja nijesu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak.

X. KAZNENE ODREDBE

Član 76

- (1) Novčanom kaznom od 2.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) upotrebiljava jonizujuće zračenje u obradi organske hrane ili hrane za životinje, kao i u obradi sirovina koje se koriste u organskoj hrani ili hrani za životinje (član 14 stav 4);

- 2) upotrebljava klonirane životinje i uzgaja životinje kod kojih je došlo do pojave vještački izazvane poliplodije (član 14 stav 5);
- 3) ako proizvode koji se koriste u organskim proizvodnim jedinicama i u proizvodnim jedinicama u prelaznom period ne drže odvojeno od proizvoda koji se koriste u proizvodnim jedinicama koje nijesu organske (član 14 stav 11 tačka 1);
- 4) ne drže odvojeno jedne od drugih proizvode proizvedene na organskim proizvodnim jedinicama, proizvode proizvedene na jedinicama u prelaznom periodu i proizvode proizvedene na proizvodnim jedinicama koje nijesu organske (član 14 stav 11 tačka 2);
- 5) ne vode evidenciju koja dokazuje jasno razdvajanje proizvodnih jedinica i proizvoda (član 14 stav 11 tačka 3);
- 6) ne prođe prelazni period tokom kojeg se primjenjuju metode organske proizvodnje (član 15 stav 1);
- 7) tokom prelaznog perioda stavi u promet proizvod proizveden tokom prelaznog perioda, osim u slučajevima iz člana 15 stav 5 tač. 1 i 2 (član 15 stav 5);
- 8) u organskoj proizvodnji upotrebljava genetički modifikovane organizme (GMO) i proizvode proizvedene od GMO ili proizvode proizvedene pomoću GMO kao hranu, hranu za životinje, pomoćna sredstva u preradi, sredstva za zaštitu bilja, đubriva, oplemenjivači zemljišta, sjemena, vegetativni materijal za razmnožavanje, mikroorganizmi ili životinje (član 16 stav 1);
- 9) za obavljanje te djelatnosti nema u svojini, zakupu ili pravo korišćenja zemlje za organske proizvodne jedinice ili jedinice u prelaznom periodu, a koje odgovaraju potrebama životinja u smislu dostupne površine za boravak na otvorenom prostoru i ishranu ispašom, osim u pčelarstva (član 18 stav 2);
- 10) pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona ne ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na: preduzimanje mjera predostrožnosti i vođenje evidencije istih; upotrebu određenih proizvoda i supstanci u preradi organske hrane u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju aditivi i prehrambene arome koje se mogu koristiti u i na hrani; procenat sastojaka poljoprivrednog porijekla, proizvode i supstance dozvoljene za upotrebu u organskoj proizvodnji, kao i tehnike odobrene za preradu prehrambenih proizvoda (član 20 stav 1)
- 11) pored uslova iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, ne ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na upotrebu: dodatka hrani za životinje; pomoćnih sredstva u preradi i druge proizvode i supstance koje se koriste za preradu hrane za životinje; i tehnika odobrenih za upotrebu u preradi organske hrane za životinje (član 21 stav 1);
- 12) pored uslova iz čl. 14, 15, 16 i 20 ovog zakona, ne ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na: enološke postupke i ograničenja u proizvodnji; procese, upotrebu određenih proizvoda i supstanci, odnosno enoloških sredstava i načina obrade koji su dozvoljeni u proizvodnji organskih vina, kao i ograničenja u proizvodnji (član 22 stav 1);
- 13) pored uslova iz čl. 14, 15, 16, 20 i 21 ovog zakona, ne ispunjavaju i posebne uslove koji se odnose na: dozvoljena sredstava i supstance u proizvodnji; pripremu i formulaciju organskog kvasca; pomoćna sredstva koja se mogu upotrebljavati u proizvodnji organskog kvasca; preparate mikroorganizama i prehrambene enzime, supstance i proizvode; vodu za piće i organsku ili neorgansku so; i proizvode za čišćenje i dezinfekciju (član 23 stav 1);
- 14) ne sprovode aktivnosti kojima se obezbjeđuju uslovi da se organski proizvodi i proizvodi iz prelaznog perioda pravilno sakupljaju, pakuju, transportuju i ne vrše odvojeno skladištenje u skladu sa ovim zakonom (član 25 stav 1);

- 15) ne preduzmu mjere za sprječavanje miješanja ili zamjene organskih proizvoda, proizvoda iz prelaznog perioda i proizvoda koji nisu iz organske proizvodnje i ne obezbjeđe mjere za identifikaciju organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda (član 25 stav 2);
 - 16) informacije redovno ne ažurira i ne ukloni proizvode koji nijesu dostupni sa liste (član 28 stav 3);
 - 17) ne omoguće kontrolnom tijelu i nadležnom inspektoru pristup: proizvodnim površinama, opremi, prevoznom sredstvu, objektu i drugim mjestima pod kontrolom subjekta i njihovog okruženja; računarskom sistemu za upravljanje informacijama; životinjama i proizvodima koji su pod njegovom kontrolom; dokumentima i drugim relevantnim informacijama (član 29 stav 1 tačka 1);
 - 18) ne vode evidencije radi dokazivanja usaglašenosti sa ovim zakonom (član 29 stav 1 tačka 2);
 - 19) ne daju potpisanu i ažuriranu izjavu koja sadrži: opis organske proizvodne jedinice ili proizvodne jedinice u prelaznom periodu, kao i aktivnosti koje će se sprovoditi u skladu sa ovim zakonom; odgovarajuće mjere koje trebaju preduzeti radi obezbjeđivanja usaglašenosti sa ovim zakonom (član 29 stav 4);
 - 20) namjerava da stavi u promet kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda, za koji sumnja da sadrži proizvod i supstance koje nijesu odobrene za upotrebu u organskoj proizvodnji, a ne postupi u skladu sa članom 31 stav 2 tač. 1 do 5 ovog zakona (član 31 stav 2);
 - 21) ne preduzme korektivne mjere radi sprječavanja budućih kontaminacija u skladu sa članom 31 stav 1 (član 31 stav 1).
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura.
 - (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik/ca novčanom kaznom od 500 eura do 5.000 eura.
 - (4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 500 eura do 1.500 eura.
 - (5) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, osim novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta.

Član 77

- (1) Novčanom kaznom od 5.000 eura do 15.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
 - 1) subjekat sumnja da proizvod koji je proizveden, pripremljen, uvezen ili dobijen od drugog subjekta nije u skladu sa opštima uslovima iz člana 14 st. 2 i 3 ovog zakona, ne identifikuje i ne odvoji taj proizvod; ne provjeri da li se sumnja može dokazati; taj proizvod stavi u promet kao organski proizvod ili proizvod iz prelaznog perioda i koristi ga u organskoj proizvodnji, ne obavijesti nadležne organe za organsku proizvodnju i kontrolna tijela ako je sumnja dokazana ili se ne može odmah otkloniti, ne dostavi dostupne informacije; i ne saraduje sa nadležnim organima za organsku proizvodnju i kontrolnim tijelima prilikom provjere i utvrđivanja razloga za neusaglašenost na koju se sumnja (član 30 stav 1);
 - 2) izraz “organski”, “bio” ili “eko”, upotrebljava za označavanje proizvoda, reklamnim materijalima ili komercijalnim dokumentima proizvoda iz člana 2 stav 1 ovog zakona koji ne ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom (član 34 stav 2);

- 3) izraz “organski”, “bio” ili “eko” upotrebljava kao trgovačku marku, žig, naziv preduzeća ili praksu koje se koriste u označavanju ili reklamiranju, a koje potrošača ili korisnika dovode u zabludu, sugerirajući da su proizvod ili njegovi sastojci proizvedeni u skladu sa ovim zakonom (član 34 stav 3);
 - 4) proizvode proizvedene u prelaznom periodu označi ili reklamira kao organske proizvode (član 34 stav 4);
 - 5) na spisku sastojaka za prerađenu hranu iz člana 34 stav 6 tačka 2 ovog zakona ne naznači koji su sastojci iz organske proizvodnje, a upućivanje na organsku proizvodnju ne navede samo u vezi sa organskim sastojcima (član 34 stav 7);
 - 6) na proizvodima u organskoj proizvodnji navode izrazi iz člana 34 st. 1 i 4 ovog zakona, suprotno uslovima iz člana 36 stav 1 ovog zakona (član 36 stav 1);
 - 7) logo za organski proizvod koristi za prerađenu hranu iz člana 34 stav 6 tač. 2 i 3, kao i za proizvode iz prelaznog perioda iz člana 34 stav 4 ovog zakona (član 37 stav 3);
 - 8) rukovodilac ne sačini listu članova grupe i redovno je ne ažurira (član 43 stav 5 tačka 4);
 - 9) kao podugovarač ne prijavi svoju djelatost radi vršenja službene kontrole (član 40 stav 3);
 - 10) stavi u promet proizvode iz člana 2 stav 1 ovog zakona kao organske proizvode ili proizvode iz prelaznog perioda, a ne posjeduju sertifikat (član 41 stav 2);
 - 11) ne provjere sertifikate dobavljača od kojih nabavljaju organske proizvode (član 41 stav 5);
 - 12) ne uspostavi sistem kontrola za dokumentovanje kontrolnih aktivnosti i procedura, i pritom ne imenuju lice ili tijelo odgovorno za utvrđivanje usaglašenosti svakog člana grupe sa ovim zakonom (član 43 stav 2 tačka 4);
 - 13) ne uspostavi sistem i ne sprovodi sistem internih kontrola (član 43 stav 3);
 - 14) o izvršenoj službenoj kontroli sačini zapisnik koji ne sadrži podatke iz člana 59 stav 1 tač. 1 do 4 (član 59 stav 1);
 - 15) ne prijave pošiljku organskih proizvoda radi službenih kontrola na graničnom kontrolnom mjestu (član 64 stav 2).
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 1.500 eura.
 - (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik/ca novčanom kaznom od 500 eura do 3.000 eura.
 - (4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 500 eura do 1.000 eura.
 - (5) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, osim novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta.

Član 78

- (1) Novčanom kaznom od 2.000 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
 - 1) prestane da ispunjava uslove iz člana 39 stav 2 (član 39 stav 2);
 - 2) utvrdi ili posumnja da subjekat ili grupa subjekata ne postupaju u skladu sa uslovima utvrđenih ovim zakonom, a o tome ne obavijesti Ministarstvo i subjekata kontrole (član 45 stav 2);
 - 3) ne dostavi Ministarstvu i subjektu kontrole izvještaj o sprovedenoj kontroli u roku od 30 dana od dana završetka kontrole subjekta, odnosno grupe subjekata (član 45 stav 1);

- 4) ne obavijesti Ministarstvo i subjekta kontrole kada utvrdi ili posumnja da subjekat, odnosno grupa subjekata ne postupa u skladu sa uslovima utvrđenim ovim zakonom (član 45 stav 2);
 - 5) ne dostavi Ministarstvu Listu subjekata nad kojima je do 31. decembra prethodne godine vršio stručnu kontrolu i godišnji izvještaj o sprovedenim stručnim kontrolama najkasnije do 31. januara tekuće godine, (član 46 stav 4);
 - 6) ne oduzme sertifikat grupi subjekata, ako su utvrđeni nedostaci u uspostavljanju ili funkcionisanju sistema kontrole iz člana 43 stav 3 ovog zakona, a naročito u slučaju propusta u otkrivanju ili ispravljanju neusaglašenosti pojedinih članova grupe koje utiču na integritet organskih proizvoda i proizvoda iz prelaznog perioda (član 44 stav 1);
 - 7) kontrolno tijelo ne sprovede najmanje jednom godišnje fizičku kontrolu Uvoznika i kontrolu dokumentacije nakon svake prijave za uvoz (član 50 stav 6);
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 300 eura do 700 eura.

Član 79

U slučaju ponovljenog prekršaja iz člana 81 ovog zakona subjektu u organskoj proizvodnji, osim novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera zabrana vršenja poziva djelatnosti ili dužnosti u trajanju od šest mjeseci.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Donošenje propisa

Član 80

- (1) Podzakonski akti ovog zakona donijeeće se u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o organskoj proizvodnji ("Službeni list CG", broj 56/13), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Započeti postupci

Član 81

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovog zakona okončaaće se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Usaglašavanje poslovanja

Član 82

Subjekti u organskoj proizvodnji registrovani u skladu sa Zakonom o organskoj poljoprivredi ("Službeni list CG", broj 56/13) dužni su da svoje poslovanje usklade sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odložena primjena

Član 83

Odredba člana 53 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 84

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o organskoj proizvodnji ("Službeni list CG", broj 56/13).

Stupanje na snagu

Član 85

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

B.04-307/23-20678/2
Pg-23.11.23.god.

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 234 105
fax: +382 20 234 306
www.gov.me/mpsv

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

Nacrta Zakona o organskoj proizvodnji

Vrijeme trajanja javne rasprave: 30 dana

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je 24. oktobra 2023. godine dalo na Javnu raspravu Nacrt Zakona o organskoj proizvodnji. Rasprava o Nacrtu Zakona počela je objavljivanjem javnog poziva svim zainteresovanim stranama: građanima, naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, strukovnim udruženjima, političkim subjektima, nevladinim organizacijama, međunarodnim organizacijama, medijima i svim zainteresovanim organizacijama i zajednicama da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u pripremi Zakona o organskoj proizvodnji.

Javni poziv je bio objavljen na internet stranici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (www.gov.me/mpsv).

Za vrijeme Javne rasprave, Nacrt zakona o organskoj proizvodnji bio je dostupan na internet stranici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (<https://www.gov.me/clanak/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-organskoj-proizvodnji>).

Javna rasprava trajala je do 23. novembra 2023. godine.

Način sprovođenja javne rasprave (održavanje okruglih stolova i prezentacija, sa navedenim mjestom i datumom održavanja; dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku, sa navedenim načinom i rokom dostavljanja):

- Javna rasprava sprovedena je dostavljanjem primjedbi, predloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku u predviđenom roku od 30 dana od dana objavljivanja javnog poziva.
- Zainteresovani subjekti svoje primjedbe, predloge i sugestije na Nacrt Zakona o organskoj proizvodnji mogli su dostaviti na adresu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede/Direktorata za poljoprivredu, Rimski trg 46, Podgorica, kao i na e-mail adrese: milica.buckovic@mpsv.gov.me i miodrag.dosljak@mpsv.gov.me.
- U okviru Javne rasprave, a u cilju otvorene diskusije i što aktivnijeg učešća zainteresovanih strana, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede organizovalo je tri okrugla stola: u Bijelom Polju (Skupštinska sala Opštine Bijelo Polje), dana 18. novembra 2023. godine, u terminu od 10 do 12 časova; u Pljevljima (Skupštinska sala Opštine Pljevlja), dana 18. novembra 2023. godine, u terminu od 15 do 17 časova i u Podgorici (Biotehnički fakultet), dana 20. novembra 2023. godine, u terminu od 14 do 16 časova. Informacije o mjestu i vremenu održavanja javnih rasprava bile su dostupne na linku: <https://www.gov.me/clanak/odrzavanje-javne-rasprave-o-nacrtu-zakona-o-organskoj-proizvodnji>.

U ime Radne grupe za izradu Zakona na javnim raspravama su učestvovali:

- Milica Bučković, savjetnica u Direktoratu za poljoprivredu, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- Miodrag Došljak, savjetnik u Direktoratu za poljoprivredu, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i
- Zoran Jovović, profesor na Biotehničkom fakultetu, član radne grupe.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

Za vrijeme trajanja javne rasprave, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u pisanom ili elektronskom obliku, pristigli su sljedeći komentari, predlozi i sugestije.

A) Rezime komentara, predloga i sugestija dostavljenih putem e-pošte, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

1. Ministarstvo poljoprivrede - Direktorat za plaćanje

Saradnici Direktorata za plaćanje dostavili su komentar na član 4 Nacrta zakona sa predlogom da se za značenje izraza: *poljoprivredno gazdinstvo*, *poljoprivrednik (farmer)* i *poljoprivredna površina* provjeri da li su usklađeni sa Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Takođe i predlog da se u članu koji tretira značenje izraza uvrsti i izraz koji se odnosi na informacioni sistem **SIZEP**.

Odgovor obrađivača:

Pošto navedene definicije nijesu u potpunosti usklađene sa Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju, iste su preuzete iz Regulative 2018/848 sa kojom se usaglašava Nacrt zakona.

SIZEP je uređen Zakonom o poljoprivrede i ruralnom razvoju, te isti predlog nije prihvaćen.

2. Ministarstvo poljoprivrede - Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva, ovlašćeni poljoprivredni inspektor, Dragana Kandić Perović

Iz Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva dostavljeni su predlozi za ispravku značenja termina koji se tiču stočarske proizvodnje, kao predlozi u dijelu Zakona koji obrađuje pitanja stavljanja proizvoda na tržište. Osim toga, dati su predlozi za korekciju iznosa kazni u poglavlju o kaznenim odredbama.

Odgovor obrađivača:

Navedeni predlozi/komentari su prihvaćeni.

3. Inovaciona radna grupa za prioritarnu oblast "Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane" formirana od strane Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja

Boris Jabučanin, član navedene radne grupe, izvršni direktor EMCG d.o.o. Podgorica

Dostavio je sugestije/predloge vezane za:

- član 18 (Prelazni period – konverzija).

Po njemu, prelazni period kako je to dato u nacrtu zakona, na određeni način stavlja proizvođača u nezavidan položaj u smislu tržišnog nastupa tj. predstavljanja - pozicioniranja proizvoda. Naime, ukoliko se proizvod iz prelaznog perioda potencijalnim kupcima nudi kao konvencionalni tada nije moguće postići veću cijenu u odnosu na konvencionalne proizvode. S druge strane, ovakav proizvod se ne smije prodavati kao organski.

Predlog: uvođenje posebne oznake (logo, znak) koji potrošače ne bi dovodio u zabludu, ali bi na neki način sugerisao da proizvod pretenduje da bude organski, uz obavezno navođenje broja iz evidencije.

Ovo bi bilo korisno radi sticanja povjerenja potencijalnih kupaca koji bi nastavili da kupuju određeni proizvod kada bude odobren kao organski (Jačanje veze kupac-domaći proizvođač/proizvod).

Posle stava (6) dodati novi stav u kome bi stajalo da je uz Zahtjev za retroaktivno priznavanje prelaznog perioda, potrebno da podnosilac plati troškove analize zemljišta i/ili proizvoda koji bi potvrdili da predmetne površine nisu bile tretirane sredstvima koja nisu dozvoljena u organskoj proizvodnji.

- **član 30, stav (5) (Bliža pravila i uslove za uvrštavanje na liste, sadržaj lista za proizvode i supstance... propisuje Ministarstvo)**

Ovaj stav nije transparentan i nije definisano koje to dodatne uslove i pravila treba da ispuni određeni proizvod da bi se našao na listi.

Ovo je i do sada bio evidentan problem, jer se nadležnost "prebacivala" između Ministarstva i Uprave.

- **u članu 4 dodati stav koji opisuje šta je kompost i pod kojim uslovima tj. kriterijumima može da se koristi u organskoj proizvodnji.**

U Nacrtu Zakona je izostavljeno pominjanje komposta kao prirodnog oplemenjivača zemljišta. Uslovi za preradu biootpada su obrađeni kroz Zakon o otpadu i prateći Pravilnik kojima je obuhvaćen način i kriterijumi za dobijanje zdravog komposta od biomase. Takav kompost može biti od velike koristi organskim proizvođačima kako u vidu oplemenjivača zemljišta tako i kao ključno rješenje u dijelu borbe protiv patogena.

Odgovor obrađivača:

Ovim Nacrtom zakona definisana je upotreba znaka/oznake (loga), kako za proizvod koji je organskog porijekla, tako i za proizvod iz prelaznog perioda. Takođe, bliža pravila i uslove o označavanju proizvoda i upotrebi izraza koji upućuju na organsku proizvodnju i proizvodnju iz prelaznog perioda propisaće Ministarstvo pravilnikom.

Ministarstvo na predlog Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove donosi Listu za proizvode i supstance koje se mogu koristiti u organskoj proizvodnji, Uprava u skladu sa Regulativom 848/2018 i u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja donijeće predlog Liste.

U Poglavlju II - *Ciljevi i načela organske proizvodnje* i u *Pravilima za organsku biljnu proizvodnju* koja će biti detaljnije propisana novim pravilnikom i gdje će biti propisano na koji način se održava i povećava plodnost i biološka aktivnost zemljišta.

Navede sugestije za retroaktivno priznavanje prelaznog perioda biće razmotrene prije slanja Predloga zakona Sekreterijatu za zakonodavstvo.

Lidija Rmuš, član navede radne grupe, Privredna komora

Ona je dopunila navedene komentare i predložila da se nakon usvajanja zakona što prije donesu prateći pravilnici koji bi bili prezentovani privrednicima prije konačnog usvajanja.

Takođe je skrenula pažnju da se *Pravilnikom o uvozu i izvozu organskih proizvoda* proizvođači organske hrane i uvoznici/izvoznici obavežu da obavještavaju Upravu ili Ministarstvo o ostvarenoj proizvodnji i ostvarenom uvozu/izvozu organskih proizvoda, kako bi se bolje pratila ova oblast.

Odgovor obrađivača:

Navedene sugestije/komentari biće prihvaćeni.

Prof. dr Nedeljko Latinović, koordinator navedene radne grupe, Univerzitet Crne Gore, Biotehnički fakultet

Pod terminom *štetni organizmi* u biljnoj proizvodnji podrazumjevaju se prouzrokovaci bolesti, štetočine i korovi. Na osnovu navedenog predlaže da se ujednači terminologija jer se u Nacrtu zakona spominju *štetni organizmi i bolesti* ili *štetni organizmi i korovi*.

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 234 105
fax: +382 20 234 306
www.gov.me/mpsv

Preventivne mjere. Kod definicije preventivnih mjera stoji termin „suzbijanja štetnih organizama i bolesti“

Što se tiče biljne proizvodnje štetni organizmi su i prouzrokovaci bolesti tako da je dovoljno da stoji samo štetni organizmi ili ako je neophodno da stoji bolesti onda treba da stoji prouzrokovaci bolesti.

Neophodno je dodati da se održavanje zdravlja bilja sprovodi i sredstvima za zaštitu bilja dozvoljenim u organskoj proizvodnji.

U članu 8 stav 1 tačka 4 navodi se sljedeće “zaštitom prirodnih neprijatelja štetnih organizama“. Prirodni neprijatelji štetnih organizama treba da se čuvaju ali se oni koriste i za suzbijanje štetnih organizama pa je bolja formulacija “zaštitom prirodnih neprijatelja i njihovim korišćenjem u suzbijanju štetnih organizama“.

Odgovor obrađivača:

Navedene sugestije/komentari su prihvaćeni.

Jovana Kojić, član navedne radne grupe, Plantaže

Podnošenje podataka Ministarstvu u vezi sa izvozom organskih proizvoda iz Crne Gore.

Predlog: Do sada te podatke Ministarstvo nije imalo, s obzirom da sertifikaciona tijela koja su radila izvoz nisu na njihovoj listi kontrolnih tijela. Kako podatke o organskoj proizvodnji Monstat preuzima od Ministarstva, ni oni nisu tretirali izvoz organskih proizvoda.

Predlog: da proizvodnja organskog grozđa i vina bude bliže definisana posebnim Pravilnikom.

Odgovor obrađivača:

Navedene sugestije/komentari biće prihvaćeni. Ministarstvo će donijeti pravilnik o uvozu i izvozu organskih proizvoda i definisati uslove i obaveze proizvođača, uvoznika, izvoznika i nadležnih carinskih organa.

Što se tiče pravila za proizvodnju organskog grozđa i vina biće predmet pravilnika biljne proizvodnje.

4. Monteorganica – kontrolno i sertifikaciono tijelo za organsku proizvodnju

Saradnici Monteorganica-e su dostavili komentare na većinu članova Nacrta zakona (primjena zakona, nadležni organi za organsku proizvodnju, sistem sertifikacije, uvoz, izvoz, službene kontole) i ostalo.

Odgovor obrađivača:

Navede sugestije/ predlozi biće razmotreni prije slanja Predloga zakona Sekreterijatu za zakonodavstvo.

5. Akreditaciono tijelo Crne Gore

Predstavnici Akreditacionog tijela Crne Gore dali su sugestije koje se odnose na Uredbu EU 765/2008, a u vezi sa postupkom sprovođenja akreditacije, zatim sugestije koje se odnose na primjenu standarda (EN ISO/IEC 17065, EN ISO/IEC 17020, EN ISO/IEC 17025 u skladu sa Uredbom 848/2018, kao i sugestije u dijelu Nacrta zakona koji tretira laboratorije određene od strane nadležnih organa za obavljanje analiza i ispitivanja uzoraka uzetih u okviru službenih kontrola, a koje su akreditovane za upotrebu tih metoda u skladu sa standardom, EN ISO/IEC 17025).

Odgovor obrađivača:

Navedene sugestije/komentari biće razmotreni prije slanja Predloga zakona Sekreterijatu za zakonodavstvo.

6. Mirjana Đundić, Spec.Sci. stočarstva, Spec.Sci. prava

Mirjana Đundić je dala sljedeće predloge/sugestije:

- a) Upisati i genetičke resurse u stočarstvu i lokalne i odomaćene rase; Lokalno uzgojene vrste su vrste akvakulture koje nijesu strane i nijesu lokalno prisutne i nalaze se na listi u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju slatkovodno ribarstvo i akvakultura. Ovaj stav nije dovoljno precizan i kao čitaocu mi je nejasno na šta se odnosi, a kod kreiranja zakona je bitno da bude razumljiv prosječnom čitaocu, dakle dovoljno jasan i precizan.
- b) Pravna praznina u dijelu kaznenih odredbi i Uslovi za inspektore; Ovaj Nacrt zakona ne prepoznaje odgovornost fizičkog lica koji se iz hobija bavi poljoprivrednom proizvodnjom ili je neregistrovan, a što bi značilo da fizičko lice - neregistrovani proizvođač, nakupac sa pijace ili prodavac na Facebook stranicama neće biti kažnjeno i da se odgovornost odnosi samo na pravno, a ne na fizičko lice; takođe, postojanje pravne praznine i ogroman prostor za odgovornost kako fizičkih tako i pravnih lica koja se lažno oglašavaju, a koja nijesu zvanični poljoprivredi proizvođači bilo da su fizička ili pravna lica. To bi značilo da ovaj Nacrt zakona dozvoljava lažno oglašavanje i proizvodnju pod tim imenom, pa je ovdje potrebno proširiti odgovornost na fizička lica, kao i na neregistrovane proizvođače. Onda se na ovaj način podstiče da neregistrovani proizvođači rade što god žele. Inspektor ne može da postupi.
- c) Zakon takođe ne prepoznaje akvaponiju i ne prepoznaje herbivorne vrste riba koje se mogu ili koje bi se mogle uzgajati, ne prepoznaje tovnu pilad.

Odgovor obrađivača:

- a) Navedeno je definisano članom 6, 7 i 8, 20. Lokalno uzgojene vrste su vrste akvakulture koje nijesu strane i nijesu lokalno prisutne i nalaze se na listi, a definisane su skladu sa posebnim propisom kojim se uređuju slatkovodno ribarstvo i akvakultura.
- b) Nacrtom zakona definisani su uslovi za inspektore, a u dijelu kaznenih odredbi u skladu sa postojećim tekstom predviđene su kaznene mjere koje se tiču i fizičkih i pravnih lica, te će iste biti dopunjene i korigovane u skladu sa mišljenjem Ministarstva pravde, ukoliko to bude neophodno. Ovaj nacrt zakona prvenstveno se odnosi na registrovane organske proizvođače, koji podliježu kontrolama u skladu sa zakonom.
- c) Bliza pravila za stočarsku proizvodnju biće detaljno propisana novim *Pravilnikom o stočarskoj proizvodnji*, a što je u skladu sa Regulativom 848/2018, a osnove za njegovo donošenje su date u ovom Nacrtu zakona.

B) Rezime komentara, predloga i sugestija dobijenih tokom javnih rasprava, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

Na javnim raspravama organizovanim u Bijelom Polju, Pljevljima i Podgorici diskusija se uglavnom odnosila na pravila za biljnu proizvodnju, konkretno na upotrebu autohtonih biljnih vrsta u voćarstvu. Ispoljeno je interesovanja o tome kako je Ministarstvo regulisalo upotrebu autohtonih biljnih vrsta u organskoj proizvodnji, zatim koje su procedure neophodne za prijavu organske proizvodnje, kao i koje izmjene donosi novi zakon u odnosu na zakon koji je usvojen 2013 godine.

Predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Biotehničkog fakulteta dali su sljedeće odgovore:

Profesor, dr. Zoran Jovović odgovorio je da Crna Gora ovim nartom zakona prepoznala upotrebu autohtonih sorti, kao i da je cilj pomenutog zakona podsticanje upotrebe autohtonih sorti. Takođe da bi se organski proizvođač bavio prodajom sjemenskog ili sadnog materijala, neophodno je da prijavi navedenu aktivnost Upravi za bezbjednost hrane, veterine i fitosanitarnih poslova.

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 234 105
fax: +382 20 234 306
www.gov.me/mpsv

Miodrag Došljak je odgovorio da u skladu sa nacionalnim pravnim okvirom, Crna Gora je, kao država kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, preuzela obavezu da u 2023. i 2024. godini uskladi nacionalno zakonodavstvo u oblasti organske proizvodnje sa relevantnim pravnim tekovinama EU. Takođe, istakao je da je Evropska komisija usvojila Akcioni plan razvoja organske proizvodnje, sa ciljem da se do 2030. godine dostigne udio organske proizvodnje od 25% u ukupnim obradivim površinama. Shodno tome Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je prepoznalo organsku proizvodnju kao jednu od važnih oblasti poljoprivrede i mjerama Agrobudžeta svake godine izdavaju određena sredstva podrške koju organski proizvođači mogu koristiti.

Milica Bučković je odgovorila da su procedure prijave za organsku proizvodnju za sada iste, da se prijava šalje kontrolnom tijelu i Ministarstvu. Nadalje, novim zakonom o organskoj proizvodnji biće proširena pravila u dijelu: načela organske proizvodnje; opštih i posebnih pravila koja se odnose na organsku proizvodnju; označavanje i reklamiranje; distribuciju i stavljanje u promet; uvoz i izvoz; sertifikaciju; pravila o jačanju sistema kontrole i službenih kontrola, kao i kod drugih pitanja od značaja za organsku proizvodnju. Pored navedenog, ona je istakla da će promjene biti i u oblastima koje tretiraju:

- stavljanje u promet biljnog reproduktivnog materijala proizvedenog od organskog heterogenog materijala;
- prikupljanje podataka o dostupnosti na tržištu organskog biljnog reproduktivnog materijala i biljnog reproduktivnog materijala iz prelaznog perioda, životinja iz organskog uzgoja i juvenilnih životinja iz organske akvakulture;
- grupe subjekata;
- dodatna pravila o postupcima u slučaju sumnje na neusaglašenost i utvrđene neusaglašenosti kao i zajednički katalog mjera;
- dodatna pravila o službenim kontrolama i radnjama koje preduzimaju nadležni organi;
- priznavanje kontrolnih tijela; i
- službene kontrole i inspeksijski nadzor.

Na kraju je zaključeno da na sugestije i predloge vezane za članove zakona, a koji predstavljaju osnov za donošenje podzakonskih akata, odgovor će biti dostavljen nakon što se dobije mišljenje Sekretarijata za zakonodavstvo i ostalih nadležnih institucija relevantnih za ovu oblast o istim.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 28 novembar 2023. godine.

Naziv organizacione jedinice Ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu Zakona : Direktorat za poljoprivredu.

GENERALNI DIREKTOR

mr Miroslav Cimbalević